

EIA - IPPC - SEA

APLIKACE KRAJINNÉ EKOLOGIE PŘI SEA HODNOCENÍ VLIVŮ INVESTIČNÍHO PROJEKTU V KRAJINĚ

Ivo Machar, str. 2 – 7

POSOUZENÍ VLIVU LINIOVÝCH STAVEB ZÁMĚRŮ DLE PLATNÉ LEGISLATIVY VE VAZBĚ NA PROJEKČNÍ PŘÍPRAVU

Aleš Hanslík, str. 8 – 12

LAKOVNA LETADEL MOŠNOV

*Luboš Štancí
str. 13 – 15*

PRVNÍ JEDNÁNÍ SMLUVNÍCH STRAN PROTOKOLU O REGISTRECH ÚNIKŮ A PŘENOSŮ ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTEK

Jan Maršák, str. 16 – 18

STATISTIKA POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

*Lucie Vravníková, Ivana Špelinová
str. 19 – 21*

PŘEDMĚT POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Libor Dvořák, str. 22

PŮSOBNOST ZÁKONA O INTEGROVANÉ PREVENCI

*Jan Slavík, Jan Maršák, Eva Bauerová
str. 23 – 24*

APLIKACE KRAJINNÉ EKOLOGIE PŘI SEA HODNOCENÍ VLIVŮ INVESTIČNÍHO PROJEKTU V KRAJINĚ

Ivo Machar

*Ing. Ivo Machar, Ph.D.
Univerzita Palackého v Olomouci,
Katedra biologie PdF,
Žižkovo nám. 5, 771 40 Olomouc
E-mail: ivo.machar@upol.cz*

Úvod

Cílem tohoto článku je ukázat možnosti praktické aplikace dvou teoretických konceptů krajinné ekologie pro environmentální hodnocení vlivů velkého investičního projektu v krajině údolní nivy na biodiverzitu lužních lesů. Konkrétně se jedná o využití konceptu dešťníkových druhů (LAMBECK 1997) a konceptu biogeografické diferenciace krajiny v geobiocenologickém pojetí (BUČEK & LACINA 1981). Aplikace těchto konceptů při environmentálním hodnocení vlivů investičních projektů na biodiverzitu v krajině je zde demonstrována na investičním projektu dopravní stavby evropského významu (vodní kanál Dunaj-Odra-Labe, DOL) v krajině údolních niv České republiky.

Historie projektu vodního kanálu DOL je překvapivě dlouhá. První vážně míněný projekt průplavního spojení Dunaje a Moravy s Odrou, Vislou a Labem zveřejnil Lothar de Vogemont v latinském traktátu ve Vídni již v roce 1700 (BARTOŠ 2003). Průplavní spojení řek Dunaje, Odry a Labe se promítlo do prvního rakouského vodního zákona z roku 1869 a moravského zemského vodního zákona z roku 1870. Komplexní návrhy již počítaly se spojením Dunaje a Moravy s Odrou (někdy i s Labem), což platilo zejména o návrhu prof. Arthura Oelweina z roku 1873. Další návrh z podnětu Moravského zemského výboru v r. 1877 zpracoval ing. Podhagský a týkal se hlavně regulací toku Moravy ve vztahu k záplavám. Celkový projekt úpravy řeky Moravy a spojení Dunaje s Odrou předložil v roce 1882 zemský stavební rada ing. T. Nosek v roce 1882. V následujících desetiletích však probíhala spíše jen diskuse o způsobu regulací: zda a jak při narovnávání toků zachovat četné jezy, zda stavět v určité vzdálenosti od břehů hráze proti povodním, jak dalece spojuvat regulace toků s kanálem DOL (NOŽIČKA 1971).

V období socialismu byla myšlenka vybudování kanálu Dunaj-Odra-Labe výrazně oživena a podporována (HYDROPROJEKT 1968, KOLEKTIV 1988). Po roce 1989 je projekt kanálu DOL prezentován jako neekologičtější a zároveň nejvíce ekonomická varianta přepravy zboží mezi severní a jižní Evropou přes naše území (KUBEC 2002a).

V současnosti projekt výstavby vodního kanálu Dunaj-Odra-Labe zahrnuje vybudování umělého kanálu pro vodní dopravu evropského významu (European Commission 2003). Projekt DOL je začleněn do soustavy trans-evropských dopravních sítí TEN-T, přestože mnozí ekologové tento projekt odmítají (např. BARTOŠ et al. 2003). Z rozsahu projek-

tu DOL je zřejmé, že vliv výstavby kanálu DOL na krajinu údolních niv velkých řek ve střední Evropě by byl značný (Ungermann & Zwiebová 2002). V ČR je trasa DOL zapracována v několika aktuálně platných regionálních koncepčních strategiích (tzv. Zásady územního rozvoje krajů) a je součástí územních plánů mnoha obcí. Celostátní koncepční dokument územního plánování v České republice (tzv. Politika územního rozvoje) si s projektem DOL „nevěděl rady“ a doporučil jeho další prověřování, i když z provedené expertízy vyplynul významně negativní vliv projektu DOL na soustavu Natura 2000 (Machar 2006b). Trasa DOL v České republice zasahuje široké říční nivy 8 biogeografických regionů v rámci všech čtyř biogeografických podprovincií České republiky (CULEK 1996). Potenciální vlivy tohoto projektu na krajinu České republiky jsou vědecky hodnoceny teprve v posledních dvou desetiletích (Buček & Kříž 1989; KOLEKTIV 1989; KOLEKTIV 1990; PRAX 1990; VLČEK 1992; OBRDLÍK & MACHAR 2005).

Metodika a materiál

Pro účely této studie článku byly zvažovány technické parametry kanálu DOL podle práce KUBEC (2002a): umělý kanál s celoročně zabezpečeným minimálním ponorem lodí 280 cm, použitelnost pro tlačné soupravy o rozměrech 185 x 11,4 m a velké nákladní lodě o rozměrech 110 x 11,4 m, minimální šířka plavebních komor 12,5 m. Trasa kanálu DOL byla převzata z tzv. Generálního řešení průplavu DOL (HYDROPROJEKT 1968), upraveného v jednotlivých regionech ČR podle platných územních plánů. Trasa DOL byla z těchto mapových podkladů digitalizována v programu ARC GIS 8.2 v měřítku 1:10 000.

Digitalizovaná trasa kanálu DOL byla promítnuta do Základní vodohospodářské mapy ČR (ŠINDLAR 2005), ve které byla specifikována místa a typy křížení trasy kanálu DOL s vodními toky v povodí Moravy, Odry a Labe na území ČR. Vodní toky, které jsou kanálem DOL „odříznuty“, budou sloužit k dotování kanálu DOL vodou (KUBEC 2002a) a po výstavbě kanálu DOL zaniknou v úseku od tělesa kanálu DOL dále po proudu. Část povodí, kterou „odříznutý tok“ odvodňoval, bude po zániku toku vlivem výstavby kanálu DOL hydrologicky ovlivněna. Průnikem hydrologicky ovlivněných částí povodí s inundačním (záplavovým) územím, převzatým ze Základní vodohospodářské mapy, vznikla mapa hydrologicky ovlivněných inundací (záplavových území) (Obr. 1.), která budou mít vlivem výstavby kanálu DOL hydrologicky změněný vodní režim. Překryvem této mapy s mapovou vrstvou biotopů byly identifikovány jednotlivé dotčené biotopy, které budou vodním kanálem DOL hydrologicky ovlivněny.

Případová studie 1: Aplikace konceptu dešťníkových druhů pro SEA hodnocení vlivů projektu DOL

Pro účely této studie (MACHAR 2010a) byly jako umbrel-

la species vybrány tzv. „kritériové ptačí druhy“, pro které jsou v Evropské unii vymezovány ptačí oblasti v rámci soustavy Natura 2000 (Hora 1998). Seznam 181 „kritériových ptačích druhů“ obsahuje Příloha č.I Směrnice Rady 79/409/EHS o ochraně volně žijících ptáků, tzv. Bird Directive (Roth 2003). V tomto článku je uvažováno 14 druhů ptáků jako deštníkové druhy, které hnízdí v typech biotopů hydrologicky ovlivněných potenciální výstavbou kanálu DOL v ptačích oblastech v údolních nivách velkých řek v ČR (Tab. 1.). Ptačí oblasti jsou chráněny pro udržení populací „kritériových“ ptačích druhů

ve „stavu příznivém z hlediska ochrany“. Stav druhu z hlediska ochrany je považován za „příznivý“, jestliže údaje o populační dynamice druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště a přirozený areál druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen (Roth 2003). Vláda ve zřizovacím výnosu každé ptačí oblasti vždy stanoví seznam kritériových ptačích druhů, pro které je oblast vyhlášena a které tvoří tzv. „předmět ochrany ptačí oblasti“ (Doug 2000). V zájmu ochrany populací těchto ptačích druhů je v ptačí oblasti legisla-

Deštníkový ptačí druh	Abundance hnízdících párů					Celková početnost hnízdících párů ve všech ptačích oblastech ČR, hydrologicky ovlivněných projektem DOL	Celkem hnízdících párů v České republice v období 2001-2003
	Soutok - Tvrdonicko	Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví	Litovelské Pomoraví	Heřmanský stav – Odra – Poolší	Poodří		
<i>Botaurus stellaris</i>				2-4	3-5	5-9	30 – 40
<i>Ixobrychus minutu</i>		1-3		16	1-3	18-22	60 – 80
<i>Ciconia ciconia</i>	48-64	23-24	2	7	10-15	90-112	931 – 954
<i>Pernis apivorus</i>	11-17	5-6	2			18-25	650 – 1000
<i>Milvus migrant</i>	10-13	2-3				12-16	40 -60
<i>Milvus milvus</i>	8-13	1-2	1			10-16	70 – 100
<i>Circus aeruginosus</i>		20-25	10-15	12-19	30-35	72-94	1300-700
<i>Crex crex</i>	12-25			14-23	8-12	34-60	1500-700
<i>Alcedo atthis</i>	20	8-10	20	16-35	15-25	79-110	500 – 900
<i>Picus canus</i>	25-30	5	3-6	9-13	10-20	47-79	3000-000
<i>Dryocopus martius</i>	35	10-15	10-20		1-3	56-73	4000-000
<i>Dendrocopos medius</i>	500	60-80	100-130		5-10	665-720	3000-000
<i>Luscinia svecica cyan.</i>				16-22		16-22	400 – 600
<i>Ficedula albicollis</i>	1500-2000	300	1300-1800	15-20	70-90	3185 – 4210	35 000 – 70 000

Tab. 1. Deštníkové ptačí druhy, vybrané pro prezentovanou studii

Ovlivnění deštníkových ptačích druhů projektem DOL	Počet deštníkových ptačích druhů
Nevýznamný vliv	0
Málo významný vliv	0
Významný negativní vliv	7
Velmi významný negativní vliv	7
Celkem hodnocených deštníkových ptačích druhů	14

Tab. 2. Souhrn vyhodnocení vlivů DOL na vybrané deštníkové druhy

tivně chráněn především jejich biotop (Stejskal 2006). Proto tyto ptačí druhy mohou být považovány za „deštníkové druhy“ pro „své“ hnízdní biotopy v ptačí oblasti. Hodnocení důsledků a míra významnosti ovlivnění deštníkových ptačích druhů je v tomto článku provedeno v kontextu předpokládaného ovlivnění populace konkrétního druhu v rámci ptačí oblasti i v rámci celé ČR. V souladu se zásadami hodnocení vlivů investičních projektů na lokality soustavy Natura 2000 v zemích Evropské unie (Evropská Komise 2004) bylo za „významný“ vliv považován takový, kdy lze předpokládat ovlivnění více než 1% populace druhu v konkrétním území.

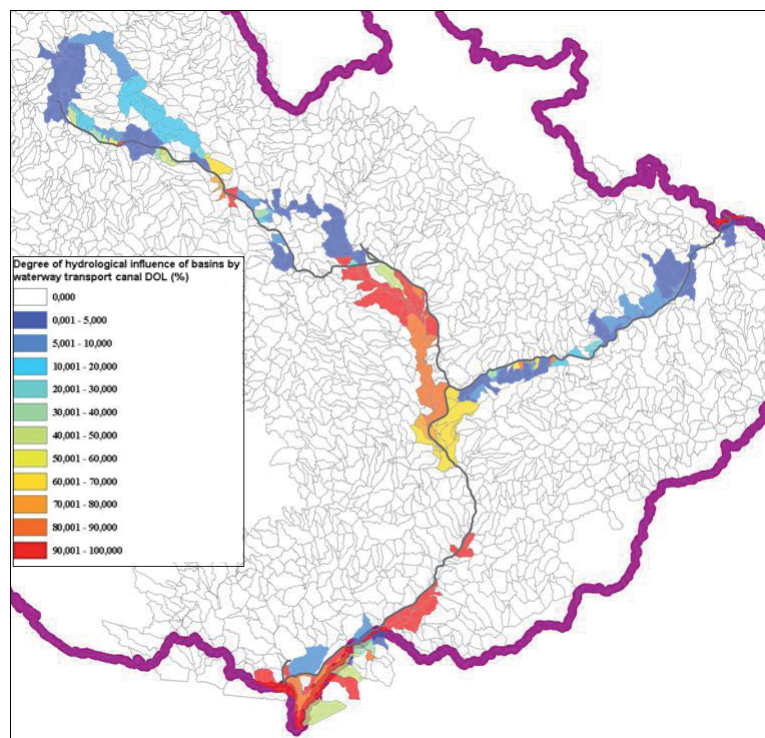
Údaje o ekologických nárocích deštníkových ptačích druhů na biotop byly použity z HUDEC & ŠTASTNÝ (2005), data o početnosti a stavu rozšíření těchto druhů v ČR podle HUDEC et al. (1995) a ŠTASTNÝ et al. (2006) a data o početnosti druhů v jednotlivých ptačích oblastech byla získána z prací Hora et al. (2002) a Chytil (2003) následně verifikována podle aktuálních nepublikovaných dat z monitoringu ptačích oblastí v ČR, který zajišťuje Česká společnost ornitologická (www.biomonitoring.cz).

V území České republiky bylo identifikováno 5 ptačích oblastí, jejichž biotopy budou hydrologicky ovlivněny výstavbou kanálu DOL (Tab. 1.). Tři ptačí oblasti se nacházejí v nivě řeky Moravy (Soutok – Tvrdonicko, Bzenecká Doubava-Strážnické Pomoraví, Litovelské Pomoraví) a dvě v nivě řeky Odry (Heřmanský stav-Odra-Poolší a Poodří).

Hodnocení vlivu projektu DOL na vybrané deštníkové druhy v těchto ptačích oblastech je provedeno v kontextu možného ovlivnění celistvosti soustavy Natura 2000 (podrobněji viz MACHAR 2010a). Souhrn provedeného vyhodnocení (Tab. 2.) ukazuje, že významnost ovlivnění všech 14 deštníkových ptačích druhů projektem DOL leží v rozmezí „významný negativní vliv“ (7 druhů) a „velmi významný negativní vliv“ (7 druhů). Pokud negativní vliv určitého investičního projektu na druhy nebo lokality, začleněné v soustavě Natura 2000, dosáhne kritickou kategorií „významný“, pak je v České republice podle platné legislativy na úseku ochrany přírody a krajiny (MIKO et al. 2005) možnost realizace investičního záměru v dotčené části krajiny prakticky vyloučena (Roth 2007), eventuálně je možná při existenci mimořádně důležitého veřejného zájmu na realizaci investičního projektu a to jen za podmínky rozsáhlých kompenzačních opatření, jimiž se rozumí například vytvoření náhradních habitatů shodné rozlohy a biologické kvality, které měly habitaty zničené investičním projektem (Stejskal 2006). Je tedy zřejmé, že v této konkrétní případové studii (posouzení vlivu investičního projektu DOL na krajinu) 14 vybraných ptačích druhů plní roli „deštníkového druhu“, vytvářejících „ochranný deštník“ pro své hnízdní biotopy v ptačích oblastech.

Případová studie 2: Aplikace biogeografické diferenciace krajiny v geobiocenologickém pojetí při hodnocení vlivů projektu DOL na biodiverzitu lužních lesů

Jako přírodovědné východisko pro hodnocení vlivů DOL na geobiocenózy lužních lesů (MACHAR 2010b) bylo využito postupů, uplatňovaných v biogeografické diferenciaci krajiny v geobiocenologickém pojetí (BUČEK & LACINA 1979; BUČEK & LACINA 1981; BUČEK 2003a). Pro hodnocení vlivů projektu DOL na biodiverzitu lužních lesů v povodí Moravy byla použita metoda referenčního environmentálního hodnocení vlivů koncepcí na životní prostředí (SVOBODOVÁ 2004) modifi-

Obr. 1: Ovlivnění hydrologického režimu inundací v nivách projektem DOL (%) – výsledek GIS analýzy

kovaná pro lokality v evropské soustavě chráněných území Natura 2000 (EUROPEAN COMMUNITIES 2002), protože převážná část lužních lesů v povodí řeky Moravy je do soustavy Natura 2000 zahrnuta (CHYTRÝ et al. 2001; MACHAR 2007e). Základní referenční úroveň pro hodnocení poskytly charakteristiky skupin typů geobiocenů lužního lesa (BUČEK & LACINA 1999) a data o problematice vlivů vodohospodářských úprav na vodní režim lužního lesa z monografického souhrnu této problematiky v práci PRAX et al. (2008).

Z hlediska ochrany geobiocenů lužních lesů v krajině údolní nivy lze předpokládat, že v tocích, které jsou kanálem DOL „odřezány“, budou zásadním způsobem ovlivněny veškeré ekosystémové funkce (PRACH et al. 2003). Jedná se především o ovlivnění dynamiky vývoje koryt vodních toků a následné ovlivnění společenstev okolních lužních lesů.

Potenciální ovlivnění hydrologického režimu jednotlivých povodí průplavem bylo zjištěno výpočtem jako poměr plochy odříznutého povodí kanálem DOL k celkové ploše povodí daného toku. Výsledkem analýzy je potom hodnota ovlivnění hydrologického režimu jednotlivého povodí vyjádřená procentem celkové odříznuté plochy. Průnikem hydrologicky ovlivněných povodí s inundačním (záplavovým) územím převzatým ze základní vodohospodářské mapy vznikla mapová vrstva hydrologického ovlivnění jednotlivých povodí v ploše inundací dotčených toků. Vzhledem k přímé vazbě geobiocenů lužního lesa na inundační (záplavový) režim v údolních nivách (MACHAR 2007) podává výsledek této analýzy základní přehlednou informaci o ovlivnění vodního režimu lužních lesů kanálem DOL. Přehled skutečných a relativních výměr těchto hydrologicky ovlivněných jednotlivých povodí kanálem DOL ukazuje Tab. 3. Z této tabulky také vyplývá, že potenciální výstavbou kanálu DOL by bylo významně, tj. s hodnotou ovlivnění přesahující více než 50 %, ovlivněno 634 km² plochy inundací v údolních nivách České republiky.

V nivách Moravy, Odry a Labe na trase DOL se vyskytuje

11 ze 157 skupin typů geobiocénů (BUČEK & LACINA 1999), vymezených na území ČR. Tyto skupiny typů geobiocénů se vyskytují v charakteristické mozaice, tvoří nívňní fenomén (MACHAR 2001a). Projekt DOL ovlivní strukturu a ekologické funkce geobiocenóz lužních lesů zejména v hydrologicky ovlivněných inundacích údolních niv. Na základě analýzy GIS (překryv vymezených STG s vrstvou hydrologicky ovlivněných inundací v nivách) bylo zjištěno procentuální zastoupení jednotlivých typů geobiocenóz (STG) výstavbou kanálu DOL (Tab. 4.). Z této tabulky je patrné, že převažující výměra geobiocenóz lužních lesů v inundačních oblastech údolních niv ČR je projektem DOL hydrologicky ovlivněna. Ve všech případech těchto STG se jedná o biotopy mapované jako součást evropské soustavy Natura 2000 (MACHAR 2007a). S přihlédnutím k tomuto faktu lze pro kvantifikaci míry hydrologického ovlivnění využít metodu (EVROPSKÁ KOMISE 2004), uplatňovanou při posuzování vlivů investičních záměrů na lokality v soustavě Natura 2000 (MACHAR 2005).

Naturové hodnocení v rámci SEA považuje v určitém konkrétním případě vliv investičního záměru na ovlivněné naturové biotopy za „významně negativní“ a „nepříjemný“ standardně v případě, kdy je prokázáno antropogenní ovlivnění výměry biotopu větší než 1 % jeho celkové výměry (KOLEKTIV 2007). Z tohoto důvodu lze konstatovat, že výsledky předložené analýzy prokázaly (MACHAR 2010b) významně negativní vliv záměru výstavby vodního kanálu DOL na geobiocenózy lužních lesů v ČR.

Hydrologické ovlivnění (%)	Plocha ovlivněných inundací (km ²)	Plocha ovlivněných inundací (%)
0	27226,87	92,53
0,001-5	678,54	2,31
5,001-10	288,52	0,98
10,001-20	202,83	0,69
20,001-30	16,07	0,05
30,001 – 40	38,89	0,13
40,001 – 50	116,24	0,40
50,001 – 60	4,77	0,02
60,001 – 70	165,85	0,56
70,001 – 80	28,26	0,10
90,001 – 100	435,46	1,48

Tab. 3. Ovlivnění hydrologického režimu jednotlivých povodí kanálem DOL v ploše inundací (v údolních nivách řek Moravy, Odry a Labe)

Zkratka STG	Název STG	Relativní výměra hydrologicky ovlivněných STG kanálem DOL v ČR (%)
1 B-C 5a	<i>Saliceta albae inferiora</i> (vrby bílé nižšího stupně)	54,3
1 BC 5b	<i>Alni glutinosae-saliceta inferiora</i> (olšové vrby nižšího stupně)	65,7
1 BC-C (4)5a	<i>Querci-roboris fraxineta inferiora</i> (dubové jasaniny nižšího stupně)	61,2
1 C (4)5a	<i>Ulmi-fraxineta populi inferiora</i> (topoljilmové jasaniny nižšího st.)	78,7
1 BC-C (3)4	<i>Ulmi-fraxineta carpini inferiora</i> (habrojilmové jasaniny nižšího st.)	58,7
1 B-BD 2-3	<i>Ligustri-querceta arenosa</i> (doubavy s ptačím zobem na písčích)	29,8
2-3 BC 5b	<i>Alni glutinosae-saliceta superiora</i> (olšové vrby vyššího stupně)	74,8
2-3 BC-C (4)5a	<i>Querci roboris-fraxineta superiora</i> (dubové jasaniny vyššího stupně)	82,9
2-3 C (4)5a	<i>Ulmi-fraxineta populi superiora</i> (topoljilmové jasaniny vyššího st.)	75,3
2-3 BC-C (3)4	<i>Ulmi-fraxineta carpini superiora</i> (habrojilmové jasaniny)	64,4
3 B-C 5a	<i>Saliceta fragilis inferiora</i> (vrby křehké nižšího stupně)	27,9

Tab. 4. Skupiny typů geobiocénů (STG) hydrologicky ovlivněné projektem kanálu DOL na území ČR

Literatura

- BARTOŠ J., 2003. Historie kanálu Dunaj-Odra-Labe. In: MACHAR I., ed., Zpráva projektu VaV 2003/610/02/03 Krajinně ekologické, vodohospodářské, ekonomické a legislativní hodnocení záměru výstavby kanálu Dunaj-Odra-Labe za r. 2003: 10-32.
- BUČEK, A., KRÍŽ, H., eds., 1989. Geografické posouzení vlivu navrhované vodní cesty Dunaj – Ostrava na krajinu a životní prostředí (úvodní problémová studie). Účelový vědecko-realizační výstup, Geografický ústav ČSAV Brno, 102 s. a přílohy.
- BUČEK, A., LACINA, J., 1979. Biogeografická diferenciace krajiny jako jeden z ekologických podkladů pro územní plánování. Územní plánování a urbanismus, 6 : 382-387.
- Buček, A., Lacina, J., 1994. Biogeografické poměry. In: Vybrané fyzickogeografické aspekty pro revitalizaci nivy Dyje v úseku VD Nové Mlýny – soutok s Moravou. Ústav geoniky AV ČR, 1994.
- BUČEK, A., 1997. Povodně 1997 a vodohospodářské paradigma. Ochrana přírody, 52 : 57-58.
- BUČEK, A., 2003a. Biogeografická diferenciace krajiny v geobiocenologickém pojetí – koncepce, výsledky a aplikace. In : Štykar, J. (ed.) : Geobiocenologie a její využití v péči o les a chráněná území. Sb. ref. konf. 4-5. 10. 2002 ve Křtinách. MZLU Brno. s.13-22.
- BUČEK A., 2003b. Geoekologické aspekty záměru výstavby vodní cesty Dunaj-Odra-Labe v kontextu vývoje krajiny a životního prostředí v České republice. In: MACHAR I., ed., Zpráva projektu VaV 2003/610/02/03 Krajinně ekologické, vodohospodářské, ekonomické a legislativní hodnocení záměru výstavby kanálu Dunaj-Odra-Labe za r. 2003: 100-166.
- BUČEK, A., LACINA, J., 1999. Geobiocenologie II. – Mendelova zemědělská a lesnická univerzita Brno, 249 s.
- CULEK, M., ed. 1996. Biogeografické členění České republiky. Enigma Praha. 348 s.
- ČERMÁK, J., 1998. Voda a lužní lesy na jižní Moravě. In: Daphne. Časopis pro aplikovanou ekologii, V. roč., 1998, č. 1: s. 24 – 28.
- DEMEK J., 1999. Úvod do krajinné ekologie. Skriptum Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého Olomouc, 102s.
- EVROPSKÁ KOMISE 2004: Hodnocení plánů a projektů, významně ovlivňujících lokality soustavy NATURA 2000. Planeta XII, 1/2004 : 1 – 48.
- HOLČÍK, J., 1992. Kauza Gabčíkovo – pohled z druhé strany. In: Vodní hospodářství, časopis pro rozvoj, ochranu a využití vodních zdrojů. Vydává MŽP Praha, 42, 1992, č. 5: s. 130 – 131.
- HYBLER V., PRAX A., KLOUPAR M., ŠTIBINGER J., 2008. Dynamics of moisture regime of a floodplain forest under original and anthropically affected conditions. In: Eurosoils 2008: Soil – Society – Environment, books of abstracts. CD-ROM.
- HYDROPROJEKT, 1968. Průplavní spojení Dunaj – Odra – Labe, generální řešení. Studie, Praha.
- CHYTRÝ, M., KUČERA, T., KOČÍ, M., eds. 2001: Katalog biotopů České republiky. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 304 pp.
- KLIMO, E. 1978. Recentní půdní procesy v ekosystému lužního lesa v Lednici na Moravě. Lesnictví, 24 (LI), 1978, č.2: s.155-165.
- KLIMO, E., 1996. Lesnická pedologie. Skripta MZLU Brno, 256s.
- KOUŘIL, Z., 1990. Režim podzemních vod v údolí řeky Moravy. In: Kolektiv autorů, 1990: sborník referátů z konference Vliv vodní cesty Dunaj – Ostrava na podzemní vody v Pomoraví; pobočka ČSVTS při Geotestu s.p. Brno, s. 60 – 64.
- KUBIENA W., 1953. Bestimmungsbuch und Systematik der Böden Europas. Stuttgart, 1953, F.Enke-Verlag
- KOLEKTIV, 1988: Komplexní problematika napojení ostravských průmyslových podniků na vodní dopravu v návaznosti na ekonomické potřeby Pomoraví. Hlavní výsledky studie. Výzkumný ústav dopravy. Praha.
- KOLEKTIV, 1989. Plavební stupeň Kúty – Brodské. Studie ekologických účinků na lužní lesy. Nepublikováno, zpracoval kolektiv pracovníků Ústavu ekologie lesa VŠZ Brno, 51 s. + přílohy.
- KOLEKTIV, 1990. Vliv průplavního spojení Dunaje s Odrou na krajinu a životní prostředí. Mscr., studie zpracovaná kolektivem autorů. Československá akademie věd, Brno, 108s.
- KOLEKTIV, 2007. Hodnocení vlivů koncepcí a záměrů na lokality v soustavě Natura 2000. Věstník MŽP ČR, XVII/11: 2-14.
- KUBEC J., 2002a. Navrhované parametry vodní cesty Dunaj – Odra – Labe a splavnost řek, které má propojit. Vodní cesty a plavba, časopis pro ekologické, ekonomické a technické aspekty vodní dopravy a vodních cest v ČR, Evropě a na jiných kontinentech, 4: 33 – 44.
- KUBEC J., 2002b. Role vodní cesty Dunaj – Odra – Labe v protipovodňové ochraně. Vodní cesta a plavba. Časopis pro ekologické, ekonomické a technické aspekty vodní dopravy vodních cest, 4: 45 – 48.
- LOŽEK V., 2003. Naše nivy v proměnách času I. – II. In: Ochrana přírody, časopis státní ochrany přírody, Praha, 58, 2003, č.4: s. 101 – 106, č. 5: s. 131 – 135.
- MADĚRA, P., 2001. Effect of water regime changes on the diversity of plant communities in floodplain forests. Ekológia (Bratislava), 20, Supplement 1:116-129.
- MACHAR I., 2001. Ekologický nivní fenomén. In: Sborník konference Tvář naší země – krajina domova. Svazek 1 – Krajina jako přírodní prostor. Praha 2001.
- MACHAR I., 2004. Expertní posudek vlivů koncepce Politika územního rozvoje ČR na soustavu Natura 2000.
- MACHAR I., 2005. Hodnocení vlivů investic a koncepcí na evropsky významná chráněná území přírody v soustavě Natura 2000. In: Rimmel V., ed., Sborník z mezinárodní konference SEA/EIA 2005 v Ostravě. Moravskoslezský kraj a Statutární město Ostrava: 30-34.
- MACHAR I., 2007. Lužní lesy. Dynamická stabilita geobiocenóz.
- MACHAR I., 2010a. Use of the Concept of Umbrella Species in Landscape Ecology for the Assessment of the Impact of Investment Projects Implemented in the Landscape. Journal of Landscape Studies, 3 (1), in press.
- MACHAR I., 2010b. The influence of the Danube – Odra – Elbe water canal project on the geobiocenoses of floodplain forests (Czech Republic). Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis, 4/2010, in press.
- MÍČHAL, I., 1994. Ekologická stabilita. 2. Rozš. vydání, Veronika Brno, 275s.
- MÍČHAL, I. & MRÁZ, K. (1978): Prognóza ekologických změn jihomoravských lužních lesů. In: Lesnictví, 24 (LI), 1978, č. 4: s. 289 – 310.
- MRÁZ, K. (1979): Vliv dokončených vodohospodářských úprav na lužní lesy jižní Moravy. In: Lesnictví, 25 (LII), 1979, č. 1: s. 45 – 56.
- NOŽIČKA J., 1971. Projekty spojení Dunaje, Odry a Labe. Rozpravy Národního technického muzea v Praze, 6: 25-29.
- OBRDLÍK P., MACHAR I., eds. 2005. Závěrečná zpráva o řešení projektu VaV 2003/610/02/03 Krajinně ekologické, vodohospodářské, ekonomické a legislativní hodnocení záměru výstavby kanálu Dunaj-Odra-Labe. MŽP ČR, Praha, 289 s.

- OPRAVIL, E., 1983. Údolní niva v době hradištní. Studie Archeologického ústavu ČSAV Brno, Academia, 11, 2, 77s.
- PELÍŠEK J., 1975. Dynamika ekologických vlastností půdy v lužním lese jižní Moravy (Lednice). In: Funkce, produktivita a struktura ekosystému lužního lesa. Sborník referátů Ústavu pro MBP lesnické fakulty VŠZ Brno k sympoziu „Výsledky čsl. účasti v MBP (1965-1974), Brno, 2. - 4. 4. 1975“, Vysoká škola zemědělská Brno: s. 25-40.
- PENKA, M., VYSKOT, M., KLIMO, E. & VAŠÍČEK, F., eds. 1985. Floodplain Forest Ecosystem, I. Before Water Management Measures. Academia Praha, 466s.
- PENKA, M., VYSKOT, M., KLIMO, E. & VAŠÍČEK, F., eds., 1991. Floodplain Forest Ecosystem, II. After Water Management Measures. Academia Praha, 629s.
- PRAX A., 1990. Ovlivnění lužních lesů v údolní nivě Moravy v důsledku změn režimu podzemních vod při výstavbě vodní cesty Dunaj – Ostrava. In: Kolektiv autorů, 1990: sborník referátů z konference Vliv vodní cesty Dunaj – Ostrava na podzemní vody v Pomoraví; pobočka ČSVTS při Geotestu s.p. Brno, s. 90 – 104.
- PRAX, A., 1994. Voda v lužním lese. Nepubl. rukopis přednášky na semináři „Ekologická stabilita lesů“ 15. - 16. 11. 1994 v Olomouci, uloženo na Správě CHKO Litovelské Pomoraví, 5s.
- PRAX, A., HADAŠ, P., 1998. Lužní lesy na soutoku Moravy a Dyje při povodni 1997. In: Krajina, voda, povodeň. Sborník prací správ chráněných krajinných oblastí ČR, II: 55–60.
- PRAX A., KUBÍK L., HADAŠ P., 2000: Effect of revitalization measures on the floodplain water regime. In: Management of Floodplain Forests in Southern Moravia, Mendel University of Agriculture and forestry: 243-254.
- PRAX A., RICHTER W., ČERMÁK J., HYBLER V., 2008. The hydrological and moisture regime of soils in floodplain forests. In: KLIMO E., HAGER H., MATIČ S., ANIČ I., KULHAVÝ J. (eds.), Floodplain Forests of the Temperate Zone of Europe, Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy: 75-101.
- RULF J., 1994. Praveké osídlení střední Evropy a niva. In: Beneš, J., Brůna, V., eds., Archeologie a krajinná ekologie. Nadace Projekt sever, Most, 1994: s. 55-64.
- SVOBODOVÁ J. 2004 : Metodika posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí. Planeta XII, 7/2004 : 1 – 52.
- ŠINDLAR M., 2005. Vodohospodářské souvislosti kanálu DOL. In: KRÁTKÝ M., MACHAR I., eds, 2005. Dílčí zpráva o řešení projektu VaV 2003/610/02/03 Krajinně ekologické, vodohospodářské, ekonomické a legislativní hodnocení záměru výstavby kanálu Dunaj-Odra-Labe v r. 2005. MŽP ČR, Praha: 5-30.
- UHERČÍKOVÁ, E., 1999. Monitoring lesných fytocenóz v inundácii Dunaja – výsledky 10-ročných sledovaní. Daphne, časopis pre aplikovanú ekológiu, VI (2): 6-9.
- VAŠÍČEK, F., PRAX, A., 1983. Přímá analýza gradientů prostředí a vegetace v jihomoravském lužním lese. In: Lesnictví, 29 (LVI), 1983: s. 467 – 480.
- VLČEK V., ed., 1992. Ekologicko – technická studie vodních cest ČR (výsledky základního a aplikovaného geografického výzkumu). Studie, nepublikováno, Geografický ústav ČSAV Brno, 1992, 69 s. a přílohy.
- ZEMAN J., 2005. Ekonomické souvislosti výstavby průplavu DOL. Dílčí zpráva. In: OBRDLÍK P., MACHAR I., eds, 2005. Závěrečná zpráva o řešení projektu VaV 2003/610/02/03 Krajinně ekologické, vodohospodářské, ekonomické a legislativní hodnocení záměru výstavby kanálu Dunaj-Odra-Labe. MŽP ČR, Praha: 31-44.
- ZINKE, A., 2002. Gabčíkovo: 10 years after the conflict. In: Danube Watch, the Magazine of the Environmental Programme for the Danube River Basin, Vienna, no 2/2002: s. 14 – 15.

POSOUZENÍ VLIVU LINIOVÝCH STAVEB ZÁMĚRŮ DLE PLATNÉ LEGISLATIVY VE VAZBĚ NA PROJEKČNÍ PŘÍPRAVU

Aleš Hanslík

*Ing. Aleš Hanslík
DOPRAVOPROJEKT Ostrava spol. s r.o., Masarykovo
náměstí 5/5, Ostrava
e-mail: A.Hanslik@dpova.cz*

Abstrakt

The aim of the thesis is to describe the process of environmental impact assessment (EIA) due to valid Czech legislation for line engineering project in Moravia-Silesia region. The article consists of different aspects of preparation the project documentation in different part of project developing. Practical examples go from the author's work experience in engineering company in the last 3 years.

Klíčová slova: proces EIA, liniové stavby, projekční příprava, legislativa EIA

Úvod

Projekční příprava liniových staveb je dlouhodobou činností, do které vstupují jak dotčené orgány státní správy, tak veřejnost prostřednictvím procesu posuzování vlivů na životní prostředí, který je v České republice zakotven v zákoně č. 100/2001 Sb., v platném znění. Pro realizaci stavby je nutné získat patřičná stavební povolení (dle zákona č. 183/2006 Sb., v platném znění), která je možno chápat jako poslední článek inženýrské činnosti při přípravě staveb. Získání kladného stanoviska dle § 10 zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění, popřípadě vydání závěru zjišťovacího řízení s konstatováním, že záměr není nutno dle zákona č. 100/2001 Sb., posuzovat, je nutnou podmínkou vydání územního rozhodnutí. Podmínky plynoucí ze stanoviska popřípadě ze závěru zjišťovacího řízení jsou pak součástí podmínek územního rozhodnutí a následných rozhodnutí vydaných podle zvláštních právních předpisů.

V posledních měsících se investoři snaží již v počátku přípravy projektů vyhodnotit možný environmentální impakt záměrů již ve stupni investičního záměru (IZ), popřípadě již ve stupni technické studie (TS). Pro správné vyhodnocení všech vlivů záměru (liniové stavby-silnice) na životní prostředí a veřejné zdraví je však podrobnost zpracování v investičním záměru popřípadě ve stupni technické studie ne vždy vyhovující. Jedná se zejména o fakt, že projektová skladba v daných stupních je značně odlišná, a jsou použity i méně podrobné mapové podklady. Technická data, například o mostních objektech, jsou již v IZ dostatečně známá, ne však v TS. Jednou z největších nevýhod zpracování oznámení dle zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění je poměrně dlouhý časový interval, se kterým je nutno počítat od případného ukončení posuzovacího procesu k realizaci (vydání územního rozhodnutí popř. stavebního povolení). Je nutné také mít na paměti, že dle § 10 odst. 5 je platnost stano-

viska popřípadě závěru zjišťovacího řízení (kterým je konstatováno ukončení posuzovacího procesu a nepožadování plného procesu posouzení vlivu na životní prostředí a veřejné zdraví) 2 roky, pokud nebylo vydáno rozhodnutí podle zvláštních právních předpisů.

Proto se investoři ve stupni TS a místy i v IZ uchylují ke zpracování tzv. Ekologického posouzení, jehož cílem je identifikace střetů s environmentálně významnými prvky a s popisem možných negativních impaktů na veřejné zdraví. Vyhodnocení možných střetů se zájmy životního prostředí je nejen věcí praktickou, ale také parametrem ekonomicky výhodným, protože stanovení nejvýhodnější trasy (koridoru) již ve stupni studie umožňuje precizaci vybrané osy liniové stavby pouze v jedné variantě, která následně podléhá územnímu a stavebnímu řízení a je v procesu dle zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění méně konfliktní.

Společnost DOPRAVOPROJEKT Ostrava spol. s r.o. zpracovávala v roce 2009 projektovou dokumentaci ve stupni investičního záměru pro stavbu „Obchvat Města Albrechtice“. Součástí smluvně zajištěných prací bylo i zpracování oznámení dle přílohy č. 3, zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění. Zjišťovací řízení bylo zahájeno dne 14. 10. 2009 (MSK 1328 v informačním systému EIA (dále IS EIA)) a bylo na přání oznamovatele ukončeno dne 23. 11. 2009. Následně byly dopracovány některé přílohy oznámení. Zjišťovací řízení bylo opětovně zahájeno podáním oznámení v rozsahu dle přílohy č. 4 dne 31. 3. 2010 (MSK 1400 v IS EIA) a ukončeno závěrem zjišťovacího řízení, kterým bylo konstatováno, že záměr nepodléhá posuzování podle zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění, dne 11. 5. 2010.

Metodika

Na základě projektové dokumentace zpracované ve stupni investičního záměru byl zpracován dokument, jehož rozsah odpovídal příloze č. 3 zákona. Mimo obligatorní přílohy (vyjádření o souladu záměru s ÚPD) byly přílohami též: stanovisko Krajského úřadu Moravskoslezského kraje vylučující vliv záměru na lokality soustavy Natura 2000, hluková studie a přehledná situace stavby v měřítku 1: 20 000.

Záměr jako takový představuje částečnou přeložku silnice I/57 z jádrového území Města Albrechtic do nezastavěné lokality na severním a severovýchodním okraji města, tedy v úseku od mostu přes Opavici po rybník situovaný vpravo ve směru na Třemešnou. V úseku silnice I/57 od vjezdu do Města Albrechtic (od Krnova) po most přes Opavici je navržena pouze výměna povrchu komunikace, obnova silniční aleje a výstavba nových chodníků pro pěší. V současném stavu je silnice I/57 v celém úseku lemována obytnou zástavbou. Navržená přeložka je v souladu s územně plánovací dokumentací, přičemž variantní vedení přeložky zcela mimo zástavbu není územním plánem vyloučeno, ale v předcházejících stupních projektové dokumentace bylo toto řešení shledáno technicky řešitelným pouze za vynaložení násobně většího objemu finančních prostředků oproti posuzované variantě, a proto byla v oznámení posuzována

pouze jedna aktivní varianta (oproti variantě nulové, která není brána jako varianta záměru).

Vzhledem k faktu, že dílčí studie zpracované pro první podání oznámení a závěry z nich vyplývající neumožňovaly ukončit proces EIA již zjišťovacím řízením, bylo oznámení přepracováno a doplněno do rozsahu dle přílohy č. 4 – bylo dopracováno posouzení vlivu na veřejné zdraví, rozptylová studie a také biologické posouzení lokality.

Analýza

V zájmové lokalitě byl v letních měsících roku 2009 proveden opakovaný průzkum in-situ za účasti projektanta záměru. Byl rovněž proveden průzkum za účelem zhodnocení přítomných chráněných taxonů fauny a flóry. Dále byla zpracována hluková studie s využitím programu HLUK+. Právě hluková zátěž byla v následném porovnávání významnosti jednotlivých parametrů vyhodnocena jako jeden z hlavních důvodů pro realizaci záměru. Přeložka silnice I/57 mimo centrum Města Albrechtice si vyžádá: demolici několik objektů (nevyužívané a chátrající sklady a nevyužívaná výrobní hala), zábor ploch chráněných zemědělským půdním fondem a kácení vzrostlých stromů.

Pro první podání oznámení nebyla zpracována rozptylová studie, s ohledem na fakt, že záměr vymisťuje dopravní proud mimo hustě zastavěnou část města do lokality nezastavěné. Nebyl rovněž zpracován detailní dendrologický průzkum vzhledem k malé podrobnosti poskytnutých mapových podkladů a také kvůli faktu, že jednotlivé dřeviny a křoviny nebyly geodeticky zaměřeny.

Druhé podání oznámení bylo zpracováno v rozsahu přílohy č. 4 zákona, a bylo doplněno o rozptylovou studii a hodnocení vlivu záměru na veřejné zdraví (obě studie zpracovány autorizovanými osobami) a o předběžný dendrologický průzkum.

Hluková zátěž

Hluková studie byla vypracována s použitím českého software HLUK+, verze 8.29 autorem oznámení. Podkladem pro vyhodnocení hlukové zátěže po realizaci obchvatu byl model dopravy zpracovaný společností SUDOP Praha, a.s. v roce 2009. Tento model vychází z údajů stanovených při celostátním sčítání dopravy provedeném v roce 2005 Ředitelstvím silnic a dálnic ČR, a vychází tak ze stejné datové báze, jako údaje použité pro hodnocení možnosti využít korekci pro tzv. starou hlukovou zátěž, resp. pro hodnocení současné hlučnosti (r. 2010). Počty vozidel v cílovém roce 2015 jsou v modelu zpracovaném spol. SUDOP a.s. o cca 10% vyšší (oproti numerickému přepočtu s využitím růstových koeficientů dopravy), a posunují výsledky na stranu předběžné opatrnosti. Výhodou zpracovaného modelu byla také podrobnost, kdy byly vyhodnoceny i místní navažující komunikace, které přivádí dopravu do centra města, které je využíváno jako residenční oblast.

Hluková zátěž byla modelována na 14 výpočtových bodech, které byly umístěny jak podél stávající silnice I/57, tak i v lokalitách, kde nyní hluková zátěž není problémem (residenční oblasti v severní části Města Albrechtice), ale kde by mohlo výstavbou záměru ke zvýšení hlučnosti dojít.

Vliv záměru na kvalitu ovzduší

Bezprostřední okolí silnice I/57 je již dnes vystaveno nepříznivým účinkům pohybu vozidel. Hluková a vibrační

zátěž již nyní dosahuje poměrně vysokých hodnot a s očekávaným narůstajícím počtem vozidel v následujících letech lze nárůst zátěže důvodně očekávat. Obdobně emise spalin z provozu vozidel (zejména těžkých nákladních vozidel) jsou poměrně zásadním parametrem snižující pohodu bydlení v lokalitě. Realizace záměru výrazně přispěje ke snížení počtu vozidel v průtahu Městem Albrechtice v severní části (severně od mostu přes Opavici). V úseku na příjezdu od Krnova (od čerpací stanice PHM) po most přes Opavici dojde pouze k realizaci chodníků a k úpravě parteru. Počet vozidel tedy zůstane záměrem neovlivněn, s prognózou na očekávaný nárůst v dalších letech (vzhledem k očekávaným trendům nejen v ČR). Vliv záměru na ovzduší lze tedy vzhledem k výše uvedenému považovat za nevýznamný, či spíše pozitivní. Kladný vliv lze očekávat zejména v úseku průtahu, který je vymisťen do extravilánu (pokles dopravních intenzit na cca desetinu), a kde je ponechána pouze místní dopravní obsluha a cílová doprava.

Vliv záměru na veřejné zdraví a pohodu bydlení

Pro hodnocení vlivu záměru na obyvatelstvo, bylo vypracováno autorizované hodnocení vlivu stavby na veřejné zdraví, které zpracoval RNDr. Alexander Skácel, CSc. Hodnocení zdravotních rizik hlučnosti provozu bylo provedeno pomocí národní legislativy (NV. č. 148/2006 Sb.), autorizačního návodu AN 15a (SZÚ Praha, 2007), pomocí výsledků programu Monitoringu zdravotního stavu obyvatel ve vztahu k životnímu prostředí (usnesení vlády ČR č. 369/1991 Sb.) a pomocí doporučených hodnot WHO včetně aktualizovaných materiálů týkajících se vlivu noční hlučnosti ve vztahu k ochraně veřejného zdraví. Odhad zdravotních rizik znečištění atmosféry chemickými škodlivinami byl proveden s využitím dat ze zahraničních databází a odborné literatury – WHO, US EPA, RBC (US EPA), případně dalších, a pomocí primárních limitů české národní legislativy, které závazně stanovují zákonnou míru ochrany veřejného zdraví v podmínkách českého právního prostředí. V hodnocení zdravotních rizik provozu projektovaného záměru „Obchvat Města Albrechtice“ byly posuzovány: fyzikální škodlivina (hluk) a chemické polutanty – imise škodlivin (spalin).

Na základě dílčích studií (hluková, rozptylová) bylo shledáno, že somatické poškození sluchu bez realizace i s realizací záměru nehrozí; současná hluková situace v těsném okolí silnice I/57 se však pohybuje na hranici tohoto poškození. Očekávaná změna hlukové situace v denní i noční době je zanedbatelná pouze v části záměru, kde se nepředpokládá změna směrového vedení komunikace I/57. Ve všech ostatních částech modelovaného území dojde k významné změně hlukového klimatu. Příspěvek hlučnosti z provozu záměru v denní i noční době představuje stav, který objektivně významně zlepšuje hlukovou situaci v části obydlené zóny Města Albrechtic. Zhoršení současných podmínek pro ochranu veřejného zdraví v části osídlení na okraji Města Albrechtic se týká pouze menšího počtu obyvatel a ve srovnání se snížením hlukové zátěže není nepřiměřené posuzované situaci. Jako celek je nutno z hlediska hlukové expozice hodnotit záměr jako pozitivní a přínosný z hlediska ochrany veřejného zdraví. Na základě závislostí zjištěných pomocí epidemiologických studií se očekává významné snížení počtu osob s určitým stupněm subjektivního pocitu rozmrzelosti.

Současný stav maximálních denních imisí PM₁₀ nepředsta-

vuje riziko pro veřejné zdraví v dotčené oblasti, které odpovídá imisní situaci v Městě Albrechticích jako imisně čisté oblasti. Vliv záměru je však ve srovnání se současným stavem zanedbatelný, jeho realizace může současnou imisní situaci ovlivnit pouze nepatrně. Jako podklady pro hodnocení současné zátěže ovzduší na dotčené lokalitě byla využita data ČHMÚ a SZÚ Praha dle vyhodnocení provedeného v rozptylové studii. Z hlediska průměrných ročních imisních koncentrací PM_{10} nepředstavuje záměr riziko pro veřejné zdraví ani se zohledněním současné imisní situace v dotčené oblasti.

V úseku záměru, kde se neprojektuje změna směrového vedení komunikace I/57, se očekává nepatrné zvýšení výskytu symptomů poškození zdravotního stavu exponované populace, v osídlené oblasti Města Albrechtic, kde dojde ke změně směrového vedení komunikace I/57, je očekáváno zlepšení podmínek pro veřejné zdraví. Celkový vliv záměru „Obchvat Města Albrechtice“ z hlediska podmínek ochrany veřejného zdraví je očekáván pozitivní.

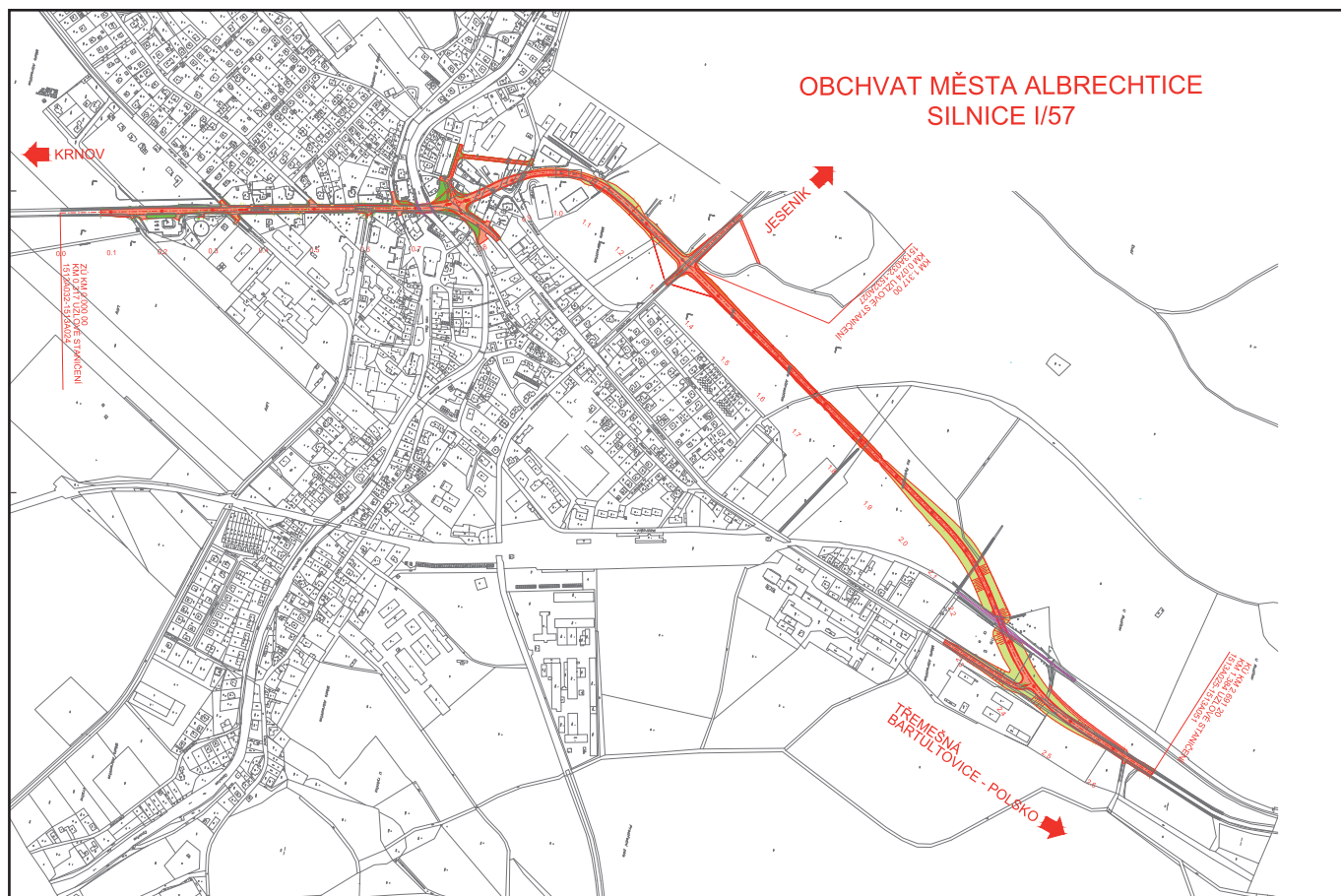
Zábor ploch chráněných zemědělským půdním fondem

Faktorem, který je možno s vysokou přesností vyhodnotit v každém stupni projektové dokumentace (de facto mimo vyhledávací studie), je zábor ploch vedených v ZPF. Údaje o parcelách jsou dostupné na veřejně přístupných informačních portálech, proto jsou údaje poměrně snadno dohledatelné. Bližší specifikace dotčených půdních jednotek je uvedena ve vyhlášce Ministerstva zemědělství, která však exaktně nestanovuje stupeň ochrany té které bonitované půdně-ekologické jednotky. Tyto jsou popsány v Metodickém pokynu OOLP MŽP ze dne 1. 10. 1996 č. j. OOLP/1067/96, který dělí BPEJ do pěti tříd ochrany. V zájmovém území byly

půdy zařazeny do III. a IV. kategorie; jde tedy o půdy, které lze pro účely realizace liniové stavby vyjmout. Obecně lze konstatovat, že vliv na zemědělský půdní fond je jedním z parametrů, který je s časem jen málo proměnný. V případě rozsáhlejších staveb popř. větších záborů půd I. a II. třídy ochrany dle uvedeného Metodického pokynu je vhodné zpracovat detailní pedologický průzkum se zhodnocením geochemického složení skrývané ornice (pro zjištění obsahu rizikových prvků (dle vyhlášky č. 13/1994 Sb.), které je následně nutné specifikovat v návrhu kompenzačních opatření. Pedologický průzkum je pak možno s výhodou využít pro zpracování podkladů k vynětí půdy ze ZPF a k přípravě návrhu hospodárného využití skryté půdní vrstvy

Vliv na živou přírodu (fauna, flóra)

Vymístění liniové stavby z intravilánu do extravilánu si vždy vyžádá alespoň elementární ovlivnění živé přírody, které lze vhodnými opatřeními účinně kompenzovat. Posuzovaný záměr představuje novostavbu pouze v části své trasy, ale i přesto je vliv na živou přírodu poměrně značný (kvantitativně). Zřejmou nevýhodou provedení procesu EIA již v investičním záměru je fakt, že některé dílčí průzkumy, zejména dendrologický a biologický, rychle pozbývají aktuálnosti. Pokud na proces EIA bezprostředně navazuje správní řízení pro vydání územního rozhodnutí (dle zákona č. 183/2006 Sb., v platném znění), je mezi ukončením posuzovacího procesu a vydáním rozhodnutí o umístění stavby poměrně krátký časový úsek. V případě, že proces EIA proběhne (jako v případě posuzovaného záměru) již ve stupni IZ (popřípadě dříve), je nutné tyto průzkumy dále aktualizovat, zejména je-li potvrzena přítomnost některých chráněných živočichů (např. obojživelníků či plazů).

Obr. č. 1: Přehledná situace stavby

Výše uvedená doporučení a zmiňované praktické aspekty vycházejí z předpokladu, že posuzovaný záměr nezasahuje do maloplošného ani velkoplošného chráněného území. Pokud by došlo k interakci s těmito chráněnými částmi přírody, jeví se jako výhodnější posoudit možné varianty záměru již v prvních stupních přípravy záměru, a zvolit variantu, která se chráněné lokalitě zcela vyhýbá. V této souvislosti by jistě bylo vhodné prověřit soulad posuzovaných tras s územně plánovací dokumentací, v níž by měla být preferována varianta vyhýbající se chráněné lokalitě.

Mimo ovlivnění spektra potravinách a úkrytových možností mohou liniové stavby v době provozování působit také jako migrační bariéra (pro organismy vodní, suchozemské i obojživelníky), zejména pokud dochází ke křížení s interakčními prvky ÚSES. Tento vliv byl vyhodnocen i v případě obchvatu Města Albrechtice. Řeka Opavice, která městem protéká, je přemostěna mostním objektem, který je dimenzován i na převedení zvýšeného objemu vody zejména při povodňových stavech; při normálních průtocích je jedno mostní pole ponecháno jako suchý pás, který umožňuje migraci živočichů. Dno toku i říční berma jsou a budou i nadále ponechány ve zdrženém stavu se šterkovým náplavem, což je prostředí vhodné pro rybí populaci i pro migraci po souši. Konfliktním nebylo sledováno ani vedení nové části trasy zemědělsky využívanými plochami. Tyto sice poskytují jisté potravní možnosti, ale navrhované ovlivnění nebude mít nijak zásadní charakter (plochy budou i nadále využívány k zemědělské produkci). Migrace živočichů přes plánované těleso silnice I/57 není ve větší míře očekávána. Silnice je navíc vedena v zářezu; na svazích je navržen pás zeleně, který bude plnit nejen funkci stabilizační, ale také poslouží k zamezení vbíhání zvěře a přispěje k pohledovému oddělení silnice od ostatní krajiny (zeleně bude umístěna s dostatečným odstupem od pojezdného pásu, aby bylo možné včasným zpomalením jízdy předejít případným kolizím s většími zvířaty). Vedení v násypu je navrženo pouze u mostu přes železniční trať, kdy je nutné niveletu silnice zvýšit do normou požadované úrovně. Vzhledem k poměrně nízkým intenzitám vlakové dopravy, může železniční most fungovat jako součást případné migrační osy.

Dosažené výsledky

Na základě dílčích posouzení byly stanoveny významnosti jednotlivých vlivů na složky životního prostředí a veřejné zdraví. Je zřejmé, že realizace záměru přispěje k podstatnému zlepšení životního prostředí (vztaheného zejména k pohodě bydlení), ale nevyřeší nejpalčivější problém, kterým je hluk z dopravy u objektů určených k bydlení. Pro splnění limitů stanovených nařízení vlády č. 148/2006 Sb., byla navržena sekundární protihluková opatření: v chráněném venkovním prostoru staveb realizace protihlukových stěn a v chráněném vnitřním prostoru výměna oken. Navržená protihluková opatření by znamenala nahrazení stávajících plotů protihlukovými bariérami, které by – byť by byly provedeny jako průhledné – ne zcela splnily svou funkci (nutný příjezd k nemovitostem; instalace pohyblivých-otvíracích protihlukových opatření je technicky velmi obtížná), a které by navíc nepůsobily příliš esteticky v partěru příjezdové komunikace do Města Albrechtice. I přes tato omezení je nutné s protihlukovými opatřeními dále počítat.

Posuzovaný záměr by mohl vhodně posloužit jako příklad účelnosti provedení procesu EIA před projekčním stupněm

DÚR, a to z několika důvodů:

1. byla pevně stanovena posuzovaná trasa (invariantnost)
2. bylo možné poměrně přesně aproximovat počet vozidel v dalších letech, což umožňovalo přesné zpracování dílčích podkladů (hluková a rozptylová studie)
3. v případě alokace finančních prostředků na projektovou přípravu a realizaci, jsou již stanoveny podmínky výstavby, což přispěje ke zrychlení projekčních prací
4. možnost poměrně přesně stanovit rozsah nutných kompenzačních opatření, přičemž náklady na tato opatření je možné zahrnout do posouzení ekonomické efektivity investice

Zřejmými nevýhodami provedení zjišťovacího řízení ve stupni investičního záměru jsou zejména:

1. s odkazem na možný delší časový úsek uvedený výše v bodě č. 3 bude nutné aktualizovat některé dílčí průzkumy, popřípadě prověřit soulad s legislativou platnou v dané době; zcela jistě bude nutné provést nový dendrologický průzkum a stanovit rozsah dřevin určených ke kácení zejména s přihlédnutím k jejich aktuálnímu zdravotnímu stavu.
2. dle vývoje biotických složek nutnost provedení aktualizace biologického průzkumu se zaměřením na přítomnost obojživelníků při projektování dokumentace ve stupni DÚR a případně přijmout adekvátní kompenzační opatření

Doporučení a závěr

Projekční příprava staveb je vždy činností dlouhodobou, a to tím víc, čím větší záměr je připravován. Prvořadou snahou investora je připravovat záměr tak, aby byl svým technickým řešením a prostorovým uspořádáním co nejméně konfliktní a co nejvíce účelný. Posouzení vlivu variant záměru na životní prostředí je činností účelnou, která poskytuje nejen investorovi, ale zejména projekčnímu týmu jasnou představu o možných rizicích a komplikacích při samotné realizaci díla. Výše uvedený příklad, kdy byl zhodnocen vliv výstavby a provozování silnice I. třídy, poskytuje popis výhod a nevýhod provedení posouzení dle platné české legislativy; jsou uvedeny též dílčí způsoby posouzení možných vlivů stavby v prvních fázích projektové přípravy (vyhledávací resp. technická studie).

Ekologické posouzení se jeví jako nutnost zejména u záměrů, které nevycházejí ze zpracované územně plánovací dokumentace, popřípadě které jsou v interakci s environmentálně hodnotnými (významnými) částmi krajiny (ÚSES, malo- a velkoplošná chráněná území, lokality Natura 2000). Struktura ekologického posouzení (jako dokumentu) by pak měla mít a obsahovat:

- obecný popis zájmového území odpovídající kapitole C.1 přílohy č. 3 zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění, s důrazem na biotickou složku
- v maximální míře široké (odpovídajícím způsobem méně podrobné) zkoumání in-situ
- rešeršní část v územně analytických podkladech a v územně plánovací dokumentaci všech stupňů (od ÚPD obcí až po ZÚR kraje), kdy je nutné zohlednit nejen prvky recentně fungující, ale také elementy v krajině navržené
- rešeršní část v evidenci záměrů podléhajících zájmům zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění (na internetovém portálu CENIA)

- analytickou část, která vyhodnotí nejdůležitější environmentální i technické parametry záměru a území
- syntetickou část, jejímž výsledkem je sestavení pořadí variant dle potenciálního impaktu na složky životního prostředí

Obligatorní součástí ekologického posouzení (myšleno liniových staveb) nemusí být hluková a rozptylová studie. Posouzení souladu s platnou legislativou je záležitostí procesu EIA, zatímco ekologické posouzení je věcí obecnou a koncepční, nikoli detailní.

Obecně lze konstatovat, že tzv. ekologické posouzení je vhodné v prvních fázích projekční přípravy, kdy je posuzováno více variant s méně detailním zpracováním, které se liší v podstatných parametrech, zatímco v procesu posuzování vlivů dle zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění je vhodné vyhodnocovat zejména dílčí úpravy daného záměru při zachování stěžejních prvků.

Použitá literatura

ČÍHALA, M. Obchvat Města Albrechtice - rozptylová studie. TESO Ostrava spol. s r.o., Ostrava, XII./2009. SW SYMOS'97, ver. 2006 (v.6.0.3119.11843)

GŘUNDĚL, P., HANSLÍK, A. Obchvat Města Albrechtice – Oznámení dle zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění. 65 s. URL: http://tomcat.cenia.cz/eia/detail.jsp?view=eia_cr&id=MSK1400 [cit. 2010-05-28]

LAPČÍK, V. Oceňování antropogenních vlivů na životní prostředí. Ediční středisko VŠB, Ostrava 1996. 1.vydání ISBN 80-7078-316-8

LOSÍK, J. Obchvat Města Albrechtice – biologický průzkum. Olomouc, X./2009

ŘÍHA, J. Posuzování vlivů na životní prostředí. Vydavatelství ČVUT, Praha 2001. ISBN 80-01-02353-2

SKÁCEL, A. Obchvat Města Albrechtice – Autorizované posouzení vlivů na veřejné zdraví, Ostrava, II./2010

TOMÁŠEK, M. Půdy České republiky. Český geologický ústav, Praha 2000. 67 s. ISBN 80-7075-403-6

LAKOVNA LETADEL MOŠNOV

Luboš Štancí

Ing. Luboš Štancí, AZ GEO, s.r.o.
e-mail: stanci@azgeo.cz

V rámci procesu posuzování vlivů záměru na životní prostředí a veřejné zdraví jsme se setkali s republikově ojedinělou a specifickou technologií – záměrem výstavby lakovny letadel společnosti QAPS Czech Republic, s.r.o.

Akciová společnost QAPS Czech Republic byla založena pro realizaci podnikatelského záměru výstavby Centra povrchových úprav letadel - lakovny letadel - v Mošnově u Nového Jičína. Nové Centrum povrchových úprav letadel (dále CPUL) doplní kapacity společnosti Job Air – CEAM, která provozuje největší středoevropské opravárenské centrum pro letadla. Výstavba CPUL završí projekt poskytování souhrnných opravárenských služeb na letišti v Mošnově, protože bude možné zákazníkům nabídnout komplexní služby na jednom místě, tzn. opravy letadel i jejich lakování, což výrazně zvýší konkurenceschopnost obou center v evropském regionu.

CPUL bude sloužit pro povrchovou úpravu letadel do velikosti typu B 737-900 a A 321 a technologický proces úpravy bude zahrnovat několik fází – přípravné práce (krytí páskou, fólií), odstranění starých nátěrů, vybroušení nerovností, čištění, zatmelení spojů, lakování (základní vrstva, vrchní lak, dekorace) a sušení. Budova CPUL bude rozčleněna na 2 lakovací haly a kancelářské a technické objekty. Lakovací hala bude vybavena lešeními, umožňujícími přístup k letadlu v jeho úplné výšce, s kapacitou 1 letadlo/1 hala. Střední a čelní část haly bude tvořit zázemí technických a administrativních zaměstnanců lakovny ve dvou podlažích.

Umístění záměru vychází z potřeby přímého napojení vjezdu do lakovny na letiště (letištní plochu) a přímé souvislosti s již vybudovaným opravárenským centrem, což v rámci Moravskoslezského kraje a širšího okolí splňuje pouze lokalita Mošnov, přesněji pouze pozemky bezprostředně navazující na zmiňované opravárenské centrum. Z tohoto důvodu nebyly zvažovány jiné varianty umístění záměru v rámci regionu.

Svým rozsahem záměr spadá do 2 kategorií současně: dle bodu 4.2 (Kategorie II) přílohy č.1 zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění „Povrchová úprava kovů a plastických materiálů včetně lakoven, od 10 000 do 500 000 m²/rok celkové plochy úprav“ a dle bodu 10.4 (Kategorie II) „Skladování vybraných nebezpečných chemických látek a chemických přípravků (vysoce toxických, toxických, zdraví škodlivých, žíravých, dráždivých, senzibilizujících, karcinogenních, mutagenních, toxických pro reprodukci, nebezpečných pro životní prostředí) a pesticidů v množství nad 1 t; kapalných hnojiv, farmaceutických výrobků, barev a laků v množství nad 100 t“.

V rámci procesu posuzování vlivů záměru byly posuzovány veškeré předpokládané vlivy na životní prostředí korespondující se zpracováváním záměrem (hluk, ovzduší, horninové prostředí, havárie, flóra a fauna, havárie, výbuch atd.) a zároveň byly zpracovány odborné studie. Celé oznámení je k nahlédnutí na webu CENIA - http://tomcat.cenia.cz/eia/detail.jsp?view=eia_cr&id=MSK1386.

Zvýšená pozornost v rámci posuzování byla kladena zejména na oblast ovzduší. Svou polohou spadá záměr pod působnost stavebního úřadu v Příboře. Dle Sdělení odboru ochrany ovzduší MŽP o vymezení oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší na základě dat roku 2007 byl na 100 % území překračován imisní limit denních koncentrací PM₁₀ a na 40,1 % území byl překračován imisní limit pro benzo(a)pyren. Další důvod, proč byl vlivu na ovzduší v rámci daného posuzování dán takový důraz, bylo zjištění, že pro daný proces není v naší legislativě správně aplikována evropská směrnice, což se z počátku zdálo jako stěžejní problém, který mohl ohrozit celý proces přípravy stavby.

Samotný proces povrchové úpravy je možné roztrždit ve vztahu k životnímu prostředí a vzniku emisí následovně:

I. Vztah k VOC (dle hustoty výronu volatilních látek během postupu)

a) Bez emisí – příprava letadla, maskování, oplach, závěrečná inspekce

b) Nízce emisní – sušení ve své 2. polovině, značení a opravy, lakování dekorací, čištění před lakováním;

c) Emisní – nanášení odstraňovače barev, jeho aktivace, nanášení hlavních laků a polovina doby sušení, čištění pistolí a hadic;

II. Vztah k TZL (dle hustoty výronu TZL během postupu)

a) Bezprašné – příprava letadla, maskování, oplach, čištění pistolí a hadic; čištění před lakováním, lakování dekorací, sušení, závěrečná inspekce;

b) Prašné – nanášení odstraňovače barev či hlavních laků, broušení povrchu;

Pro provoz lakování letadel jsou vyhláškou č. 355/2002 Sb., ve znění novely 509/2005 Sb. stanoveny emisní limity stanovené přílohou č.2, kde je jako jeden z postupů lakování uvedeno v příloze č. 1, bod. 4f) aplikace nátěrových hmot na povrchy letadel.

Nově budovaný provoz jako celek musí plnit emisní limity vyplývající ze zákona č. 86/2002 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) a vyhlášek Ministerstva životního prostředí č. 355/2002 Sb. a č. 509/2005 Sb. dle příl. 2 bod 2.2.3 a 4.2.3. Dle těchto zákonů je dle roční produkce množství TOC látek nový provoz velkým zdrojem znečišťování ovzduší (odmašťování a lakování s celkovou roční projektovanou spotřebou organických rozpouštědel větší než 5 tun – viz následující tabulka).

Ačkoliv je tento právní předpis implementací evropské legislativy do našeho právního systému, byla evropská legislativa, konkrétně Směrnice rady 1999/13/ES ve znění k 12. lednu 2009 o omezování emisí těkavých organických sloučenin vznikajících při používání organických rozpouštědel při některých činnostech a v některých zařízeních, transponována neúplně.

Konkrétně se jedná o následující body, kde evropská legislativa jednoznačně hovoří o tom, že dle Článku 5 – Požadavky, odstavec 3b) „Činnosti, které nelze provádět za podmínek zachytu, mohou být vyňaty z požadavků přílohy II A, je-li v této příloze tato možnost výslovně uvedena.

V takových případech se použije plán snižování emisí podle přílohy II B, ovšem s výjimkou situace, kdy je příslušnému orgánu uspokojivým způsobem prokázáno, že tato možnost není technicky a ekonomicky proveditelná. V takovém případě musí provozovatel příslušnému orgánu uspokojivým způsobem prokázat, že je používána nejlepší dostupná technika“.

V bodě 8, přílohy č. II B je následně uvedeno, že postupem, který nelze provozovat za podmínek zachytu je mimo jiné i natírání letadel „Činnosti natírání, jež nelze provozovat za podmínek zachytu (např. stavba lodí, nátěry letadel), mohou být v souladu s čl. 5 odst. 3 písm. b) povinnosti dodržovat tyto mezní hodnoty zproštěny“.

V bodě 8 přílohy č. II B je také stanoven odlišný emisní limit pro zdroje s roční spotřebou rozpouštědel nad 15 tun oproti národní vyhlášce 355/2002 Sb.. Pro nanášení laků je připuštěn obecně emisní limit 75 mg/m³.

Evropská právní úprava v této záležitosti plně koresponduje také s referenčními dokumenty BREF (Reference Document on Best Available Techniques on Surface Treatment using Organic Solvents, <http://www.ippc.cz/dokumenty/DC0080>, kap. 12), kde je výslovně uvedeno, že instalace zařízení ke snižování emisí není z technického a ekonomického hlediska vzhledem k velkým průtokům a nízkým a kolísavým koncentracím VOC možná. S ohledem na obtíže související s uzavřením velkých částí povrchově upravovaných (celý letoun, trup, křídla a další velké části) a velké objemy vzdušiny následně odsávané, je klíčovou technikou pro snížení emisí VOC snížit množství VOC v používaných nátěrových hmotách, jako je použití nátěrových hmot vysokosušinných a/nebo dvousložkových.

A zde je celý kámen úrazu – jako zpracovatelé oznámení jsme měli k dispozici dokumentaci EIA z čerstvě realizovaných staveb lakoven stejnou společností ve Francii a Holandsku, byly nám dodány veškeré relevantní podklady, které jednoznačně říkají, že i v rámci evropského společenství je daná směrnice chápána plně v souladu s dokumentací BREF – zachyt emisí VOC a jejich případné snižování není prováděno, jelikož je technicky obtížné proveditelné a samozřejmě z ekonomického hlediska je vzhledem k výše popsaným zjištěním nepřijatelné. Zároveň v souladu s naší platnou legislativou není pro dané procesy uvedena výjimka a tudíž platí povinnost dodržovat stanovené emisní limity, které samozřejmě na základě tehdy dodaných podkladů dodržovat nebylo možno.

Jelikož se jednalo o zásadní věc, bylo v této věci požádáno (na základě požadavku ČIŽP v rámci zjišťovacího řízení) o stanovisko MŽP, které k dané problematice říká „Vyhláška č. 355/2002 Sb. ve znění vyhlášky č. 509/2005 Sb. (dále jen „vyhláška“) tuto výjimku nepřesně a neúplně transponuje v ustanovení § 8 odst. 7. Tento nedostatek napraví až nová vyhláška, která je aktuálně po ukončení vnějším přípomínkovém řízení a bude v nejbližší době předložena k projednání legislativní radě vlády. Přesné znění výjimky dle směrnice 1999/13/ES je následující: „Činnosti, které nelze provádět za podmínek zachytu, mohou být vyřaty z požadavků přílohy II A, je-li v této příloze tato možnost výslovně uvedena. V takových případech se použije plán snižování emisí podle přílohy II B, ovšem s výjimkou situace, kdy je příslušnému orgánu uspokojivým způsobem prokázáno, že tato možnost není technicky a ekonomicky proveditelná. V takovém případě musí provozovatel příslušnému orgánu

uspokojivým způsobem prokázat, že je používána nejlepší dostupná technika.“

Stanovisko ministerstva plně koresponduje s požadavky, které v průběhu hodnocení vlivu záměru byly ze strany zpracovatele oznámení a spolupracujících projekčních subjektů vzneseny na investora. Jednalo se zejména o tyto body:

► Aplikace nátěrů elektrostatickým rozprašováním

Z hlediska životního prostředí a efektivnosti vytváření povlaků má tato technika následující výhody:

- menší spotřebu materiálu, nižší emise, z nátěrové hmoty se vytváří menší množství kalu, menší znečištění stříkacího prostoru,
- rychlejší vytváření povlaků a tudíž i vyšší produktivita,
- menší spotřebu vzduchu (menší spotřeba energie).

Elektrostatické stříkání je běžně používáno pro nátěry letadel. Materiálová účinnost je okolo 85% - 95%. Ve srovnání s konvenčním stříkáním se tvoří méně přestřiku, lakovací haly jsou méně znečištěné, a proto je nižší spotřeba čisticích prostředků. Rovněž doba nástřiku je kratší a dochází k úspoře použitých přípravků.

► Nátěrové hmoty s nízkým obsahem VOC (vysokosušinnové)

Dle dokumentace BREF se v současnosti v provozech lakoven používají především rozpouštědlové nátěrové hmoty (s obsahem rozpouštědla okolo 55 – 65 %). Stále častěji se používají vysokosušinnové nátěrové hmoty (s podílem rozpouštědla v rozmezí 30 a 40%). Navrhovaný systém lakování lze zařadit mezi lowVOC systémy, jelikož obsah rozpouštědel v lacích je v rozmezí 35 – 42%. Zároveň pro lakování letadel budou používány čisticí a odmašťovací přípravky předepsané výrobcem letadel a používání takovýchto přípravků je závazné vzhledem k naplnění požadavků uvedených v Nařízení komise (ES) č. 2042/2003, o zachování letové způsobilosti letadel a leteckých výrobků, letadlových částí a zařízení a schvalování organizací a personálu zapojených do těchto úkolů.

► Bezchromátové nátěrové hmoty

V rámci návrhu systému lakování je požadováno využívány pouze bezchromátových laků (neobsahující nebezpečné věty R45). K minimalizaci nepříznivých fyziologických vlivů budou v rámci procesu využívány v maximální možné míře nátěry, které nejsou označeny i ostatními rizikovými frázemi R46, R49, R60 a R61. Zároveň budou z procesu vyřazeny hmoty obsahující halogenované organické látky, které jsou označeny R-větou R40. K minimalizaci nepříznivých ekotoxických vlivů budou, pokud existují alternativy, nahrazeny látkami s rizikovými frázemi R58 a R50/53.

► Snížení emisí v postupu čištění lakovacích pistolí

Snížení rozpouštědel při čištění lakovacích pistolí a jejich příslušenství bude zajištěno využitím automatického čisticího zařízení s odtahem přes filtry s aktivním uhlím a použitím naimpregnovaných utěrek pro čištění.

► Snížení emisí v postupu čištění letadla

Snížení rozpouštědel při čištění letadla bude zajištěno využitím naimpregnovaných utěrek pro čištění.

Na základě těchto nepřímých, ekonomicky přijatelných opatření bylo dosaženo razantního snížení emi-

tovaných VOC. Pro srovnání uvádím následující tabulku, ve které je uvedeno srovnání s referenčními stavbami, které byly poskytnuty objednatelem a jsou dostupné z veřejných dat.

Z výše uvedeného vyplývá, že navržená technologie povrchových úprav dosahuje srovnatelných a lepších parametrů zde srovnávaných emisí VOC na m² upravované plochy. Dále je potvrzeno, že daná technologie má ve srovnání s tradičním nátěrovým systémem, sníženy emise VOC až o 30%, což dává odhadované emise VOC na 147 g VOC/m².

Na základě těchto opatření bylo vydáno MŽP následující stanovisko „V odborném posudku, který byl zpracován společností AZ GEO v únoru letošního roku je uvedeno, že lakovna bude realizována tak, aby plnila stanovené emisní limity. Dle odborného posudku se budou průměrné vypočtené koncentrace emisí těkavých organických látek (VOC) z jednotlivých fází - přípravy, odlakování a lakování – pohybovat v rozmezí 4 až 45 mg/m³ VOC, přičemž emisní limity stanovené vyhláškou se pohybují pro činnosti aplikace nátěrových hmot ve výši 50 mg/m³ TOC, pro činnosti odmašťování s projektovanou spotřebou organických rozpouštědel nižší nebo rovné 10 tlrok ve výši 75 mg/m³ TOC a pro činnosti odmašťování s projektovanou spotřebou vyšší než 10 tlrok ve výši 50 mg/m³ TOC. V této fázi posuzování tedy záměr plní emisní limity stanovené vyhláškou a náš

odbor proto nenavrhuje žádné dodatečné technické podmínky provozu ani zpracování plánu snížení emisí. V současné chvíli je vzhledem k plnění požadavků platné legislativy ochrany ovzduší irelevantní hodnotit možnost aplikace výjimky dle směrnice 1999/13/ES.“

Na základě uvedených opatření byla následně zpracována rozptylová studie a posouzení vlivu na veřejné zdraví. Závěry lze shrnout do následujících bodů. Vzhledem k technologickým opatřením a použitým koncentracím se nepředpokládá, že by volatilní organické látky, obsažené v barvivech a odmašťovadlech, představovaly zdravotní riziko pro obyvatele Mošnova a Petřvaldu. S ohledem na koncentrační prahy a jejich koncentrace ve směsi VOC se rovněž nepředpokládá nežádoucí ovlivnění obyvatel Mošnova a Petřvaldu zápachem z Centra povrchových úprav letadel. Nelze však vyloučit, že u senzitivní části populace může dojít za určitých okolností ke zhoršení tohoto onemocnění (např. obyvatele s již existujícím onemocněním dýchacího systému, astmatem aj.), případně u některých citlivějších obyvatel k možnému vnímání zápachu VOC při nízkých koncentracích.

Celý proces posuzování záměru byl ukončen zjišťovacím řízením a v současné době probíhá proces přípravy stavby.

Pro případné zájemce lze celý proces povrchové úpravy letadla v obdobné lakovně shlédnout na adrese <http://www.youtube.com/watch?v=oyMZYqNGAKA>.

	ODLAKOVAČ	PRIMER (CHROMÁTOVÝ)	PRIMER (BEZCHROMÁTOVÝ)	TOPCOAT	CLEAR COAT
Obsah VOC (%)					
dokumentace BREF	neuvedeno*	50 – 67	71	55 – 65	65
lakovna Toulouse-Blagnac	39,5	35	35	42	neuvažováno
CPUL Mošnov	21,6	neuvažováno	35	42	neuvažováno
Měrná emise VOC z procesu lakování (g/m²)					
dokumentace BREF	430 - 830				
dokumentace BREF s BAT opatřeními	200 - 320				
lakovna Toulouse-Blagnac	262				
CPUL Mošnov	147				

* tryskávání vodou, které bylo výhodnější z ekologických důvodů, není již používáno, protože způsobovalo nadměrné mechanické namáhání, v procesu nejsou žádné emise VOC podle definice Směrnice o rozpouštědlech 1999/13/EC.

PRVNÍ JEDNÁNÍ SMLUVNÍCH STRAN PROTOKOLU O REGISTRECH ÚNIKŮ A PŘENOSŮ ZNEČIŠŤUJÍCÍCH LÁTEK

Jan Maršák

Ing. Bc. Jan Maršák, PhD.

Ředitel odboru

Odbor integrované prevence a IRZ

Ministerstvo životního prostředí

Vršovická 65

100 10 Praha 10

Abstract

The Protocol on Pollutant Release and Transfer Registers (Protocol on PRTR) was adopted at an extraordinary meeting of the Parties to the Aarhus Convention on 21 May 2003 in Kiev. The Protocol on PRTR is the first legally binding international instrument on pollutant release and transfer registers. The first meeting of the governing body of the 2003 Kiev Protocol on Pollutant Release and Transfer Registers (PRTR), which entered into force on 8 October 2009, was organized in Geneva (20-22.4.2010).

The Protocol's Meeting of the Parties adopted a Geneva declaration and a set of decisions establishing the main institutions and procedures to ensure the effective implementation of the Protocol (including rules of procedure, a compliance mechanism, a system of reporting on implementation, a scheme of financial arrangements and a work programme).

The Meeting also established an intergovernmental working group and elected a Bureau to oversee the functioning of the work programme between the sessions of the Meeting of the Parties and Compliance Committee. The Bureau is made up of representatives of Belgium (Chair), Norway (Vice-Chair), United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (Vice-Chair), Czech Republic, Spain, Sweden and the European Commission (representing the European Union).

Second Meeting of the Parties will be in 2014.

Klíčová slova: *Protokol o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek, jednání smluvních stran, PRTR, IRZ, Česká republika, byro.*

Úvod

Ve dnech 20. - 22. dubna 2010 se uskutečnilo v Ženevě první jednání smluvních stran Protokolu o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek (dále „Protokol o PRTR“ nebo „Protokol“). Protokol o PRTR byl podepsán v roce 2003 v Kyjevě a v platnost vstoupil 8. října 2009 (pro ČR je Protokol účinný od 10. listopadu 2009). Protokol je první mezinárodně závazná úmluva o registrech úniků a přenosů znečišťujících látek. Protokol o PRTR, který byl zřízen pod záštitou Evropské hospodářské komise OSN, vyžaduje, aby každá smluvní strana vytvořila veřejně přístupný národní registr obsahující informace o únicích a přenosech znečišťujících látek. Protokol o PRTR se vztahuje na široké spektrum toxických a znečišťujících látek, včetně skleníkových plynů, látek poškozujících ozónovou vrstvu, těžké kovy a perzistentní organické znečišťující látky.

Protokol zavedl mezinárodně právně závazný standard pro zajištění přístupu veřejnosti k informacím o znečišťování životního prostředí vybranými látkami. To umožňuje běžným občanům například v České republice se jednoduše, pomocí internetu, informovat o konkrétních zdrojích znečišťujících emisí v jejich bezprostředním okolí.

Současný stav ratifikace Protokolu o PRTR

Podle článku 27 odst. 1 vstoupí Protokol o PRTR v platnost devadesát dnů po uložení šestnácté ratifikační listiny. Listina uložená organizací regionální hospodářské integrace se do celkového počtu nezapočítává. K účinnosti Protokolu o PRTR bylo tedy třeba docílit minimálně 16 ratifikací smluvními stranami.

Potřebnou šestnáctou ratifikaci schválila Francie 10. července 2009, následně 13. července ratifikovalo Protokol Maďarsko, 31. července Spojené království. 12. srpna 2009 ratifikovala Česká republika a 26. srpna 2009 Rumunsko. Pro Českou republiku, která dokončila ratifikační proces 12. srpna 2009, je protokol platný od 10. listopadu 2009. Smluvními stranami Protokolu je v současnosti 25 států a Evropská unie (viz tabulka 1).

Zasedání smluvních stran

První zasedání smluvních stran bylo svoláno v souladu s čl. 17 odst. 1 Protokolu o PRTR, který stanovuje, že se zasedání musí odehrát nejpozději dva roky po vstupu Protokolu v platnost. Úkolem prvního jednání smluvních stran bylo především přijmout všechna rozhodnutí nutná k dalšímu fungování Protokolu a zvolit výkonné a podpůrné orgány Protokolu.

Přijatá rozhodnutí

Všechna rozhodnutí potřebná pro fungování Protokolu byla smluvními stranami přijata:

- Rozhodnutí o jednacím řádu (*Decision on rules of procedures*),
- Rozhodnutí o kontrole plnění (*Decision on review of compliance*),
- Rozhodnutí o finančních záležitostech (*Decision on financial arrangements*),
- Rozhodnutí o založení pracovní skupiny Protokolu (*Decision on establishment of the Working Group of the Parties to the Protocol*),
- Rozhodnutí o hlášení o implementaci Protokolu (*Decision on reporting on implementation of the Protocol*),
- Rozhodnutí o procedurách pro přípravu, přijímání a sledování pracovního programu (*Decision on procedures for the preparation, adoption and monitoring of work programmes*).

Nejvíce bylo ještě v průběhu zasedání v Ženevě diskutováno rozhodnutí o finančních záležitostech. Diskuse smluvních stran byla vedena zejména o článku, který obsahoval vyjádření potřeby finanční podpory účasti nevládních ekologických organizací na jednáních Protokolu. V konečné

podobě rozhodnutí se článek nevyskytuje, uvedená záležitost bude vyjádřena ve zprávě z jednání (podpora dosa-
vadní neformální praxe v rámci Aarhúské úmluvy) a řeše-
na na druhém zasedání smluvních stran Protokolu o PRTR.

Výkonné a podpůrné orgány Protokolu

Předsednictvo Protokolu (*Bureau*)

Předsednictvo (byro) Protokolu je hlavním výkonným orgá-
nem v období mezi dvěma zasedáními smluvních stran. Byro
má sedm členů – skládá se z předsedy, dvou místopředsedů
a členů. Za člena výboru byl rovněž zvolen zástupce České
republiky (ředitel odboru integrované prevence a IRZ)¹.

Výbor pro kontrolu plnění (*Compliance Committee*)

Výbor pro kontrolu plnění má za úkol sledovat napl-
ňování a dodržování povinností vyplývajících z Protokolu
o PRTR smluvními stranami. Výbor se zabývá rovněž podně-
ty na nedodržování Protokolu obdrženy od různých sub-
jektů (včetně veřejnosti). Výbor pro kontrolu plnění tvoří
zástupci: Gruzie, Maďarska, Bývalé jugoslávské republiky
Makedonie, UK, Arménie, Rakouska, Chorvatska, Francie
a Německa. 4 členové výboru jsou zvoleni do doby druhé-
ho jednání smluvních stran a 5 členů do konce třetího jed-
nání smluvních stran. Ve výboru nemohou být dva zástupci
z jedné země a jeho složení by mělo být vyrovnané z hledis-
ka zastoupení smluvních stran z různých částí Evropy.

Signatář	Podpis	Ratifikace (R), souhlas (AA), přijetí (A), přistoupení (a)
Albánie		16/6/2009 a
Arménie	21/05/2003	
Rakousko	21/05/2003	23/3/2010 R
Belgie	21/05/2003	12/3/2009 R
Bosna a Hercegovina	21/05/2003	
Bulharsko	21/05/2003	15/1/2010 R
Chorvatsko	21/05/2003	14/7/2008 R
Kypr	21/05/2003	
Česká Republika	21/05/2003	12/8/2009 R
Dánsko	21/05/2003	13/10/2008 R
Estonsko	21/05/2003	15/8/2007 AA
Evropská unie	21/05/2003	21/2/2006 AA
Finsko	21/05/2003	21/4/2009 A
Francie	21/05/2003	10/7/2009 AA
Gruzie	21/05/2003	
Německo	21/05/2003	28/8/2007 R
Řecko	21/05/2003	
Maďarsko	21/05/2003	13/7/2009 R
Irsko	21/05/2003	
Itálie	21/05/2003	
Lotyšsko	21/05/2003	24/4/2008 R
Litva	21/05/2003	5/3/2009 R
Lucembursko	21/05/2003	7/2/2006 R
Černá hora	23 Oct 2006 d	
Nizozemí	21/05/2003	11/2/2008 A
Norsko	21/05/2003	27/6/2008 AA
Polsko	21/05/2003	
Portugalsko	21/05/2003	8/10/2009 R
Moldávie	21/05/2003	
Rumunsko	21/05/2003	26/8/2009 R
Srbsko	21/05/2003	
Slovensko		1/4/2008 a
Slovinsko	22/05/2003	23/4/2010 R
Španělsko	21/05/2003	24/9/2009 R
Švédsko	21/05/2003	15/10/2008 R
Švýcarsko	21/05/2003	27/4/2007 R
Tádžikistán	21/05/2003	
Bývalá jugoslávská republika Makedonie	21/05/2003	
Ukrajina	21/05/2003	
Spojené království	21/05/2003	31/7/2009 R

Tabulka 1.: Stav ratifikace Protokolu o PRTR k dubnu 2010

1 Dále zástupci UK, Norska, Španělska, Švédska,
Evropské komise a Belgie.

Pracovní skupina (Working Group)

Jako podpůrný orgán byra Protokolu bude sloužit pracovní skupina. Měla by se scházet minimálně jednou ročně a budou ji tvořit národní kontaktní osoby pro Protocol (tzv. *national focal points*). Pracovní skupina by se měla zaměřit hlavně na výměnu informací o praktických otázkách implementace Protokolu (identifikace ohlašujících provozoven, použití elektronických nástrojů, identifikace úniků z rozptýlených zdrojů, metody stanovení znečišťujících látek, prezentace dat z registrů veřejnosti a podobně).

Závěr

První jednání smluvních stran Protokolu o PRTR lze hodnotit jako úspěšné (i přes mimořádné okolnosti způsobené erupcemi sopky na Islandu se dostavil dostatečný počet delegací). Podařilo se projednat a přijmout všechna důležitá rozhodnutí pro další fungování Protokolu. Delegace schválily složení dvou důležitých orgánů: předsednictva (byra) Protokolu o PRTR a výboru pro kontrolu dodržování. V předsednictvu Protokolu o PRTR bude zasedat také zástupce České republiky. Velmi důležité bude, jaké finanční příspěvky budou smluvními stranami na další provádění Protokolu v letech 2011-2014 uvolněny. Druhé jednání smluvních stran se uskuteční společně s (nebo paralelně s) pátým jednáním smluvních stran Aarhuské úmluvy v roce 2014.

Použité zdroje

Veškeré podklady k jednání smluvních stran jsou k dispozici na internetové adrese <http://www.unece.org/env/pp/mopp1.htm>.

STATISTIKA POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Lucie Vrávníková, Ivana Špelinová

Mgr. Lucie Vrávníková, Ing. Ivana Špelinová
CENIA, Česká informační agentura životního prostředí

Príspevek navazuje na článok vydaný v časopise EIA IPPC SEA (ročník XI, číslo 2/2006) a obsahuje aktualizovaná data a informácie o zmene legislatívy k 31. 12. 2009.

V roce 2004 byl zákon č. 100/2001 Sb. novelizován zákonem č. 93/2004, který upravil posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví a postup fyzických osob, právnických osob, správních úřadů a územních samosprávných celků (obcí a krajů) při tomto posuzování. Zákon nově upravil i posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí a zrušil do té doby platný zákon č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů rozvojových koncepcí a programů na životní prostředí. Zároveň zákon v přechodných ustanoveních (§ 24) stanovil, že posouzení zahájena před účinností tohoto zákona se dokončí podle zákona č. 244/1992 Sb.

V roce 2006 došlo k novelizaci zákona č. 100/2001 Sb., ve znění zákona č. 93/2004 Sb. zákonem č. 163/2006 Sb. S touto novelou se začaly posuzovat tzv. „podlimitní záměry“ (Graf č. 1). V roce 2007 byl zákon novelizován zákonem č. 216/2007 Sb., kterým se posuzování podlimitních záměrů upravilo (viz níže).

V roce 2009 došlo k další novelizaci zákona č. 100/2001 Sb. zákonem č. 436/2009 Sb. Byla prodloužena platnost stanoviska ze dvou na pět let. Další změnou je skutečnost, že občanská sdružení se mohou domáhat zrušení navazujících rozhodnutí v případě, že došlo k porušení zákona.

Informační systém EIA a SEA (dále IS EIA, IS SEA) existuje od roku 2002. Je přístupný na stránkách Ministerstva životního prostředí (www.mzp.cz) a CENIA, české informační agentury životního prostředí (www.cenia.cz).

V současné době obsahuje databáze přes 11 000 záznamů o záměrech na územní ČR, eviduje rovněž mezistátní posuzování a podlimitní záměry. Součástí IS EIA je statická evidence záměrů podle zákona č. 244/1992 Sb.

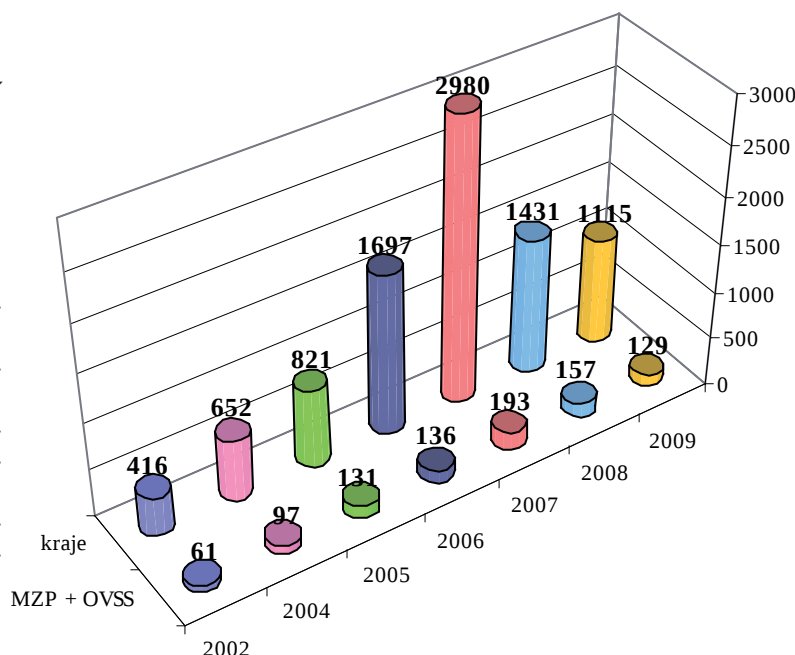
IS SEA obsahuje záznamy o posuzovaných koncepcích, zásadách územního rozvoje a územních plánech.

EIA

Kromě evidence záměrů je součástí IS EIA také seznam autorizovaných osob pro posuzování vlivů na životní prostředí a pro hodnocení vlivů na území Natura 2000, přehled legislativy vztahující se k procesu posuzování včetně výkladů, nařízení a sdělení a seznam zpracovatelů posudků za jednotlivé roky.

Graf č. 1 znázorňuje počty podaných oznámení od roku 2002 do 31. 12. 2009 a členění podle příslušného úřadu, který proces vedl.

Novelou zákona, který vstoupil v platnost v roce 2006 (zákon č. 163/2006 Sb.) došlo k nárůstu počtu posuzovaných záměrů. Tímto zákonem byly zohledněny tzv. „podlimitní

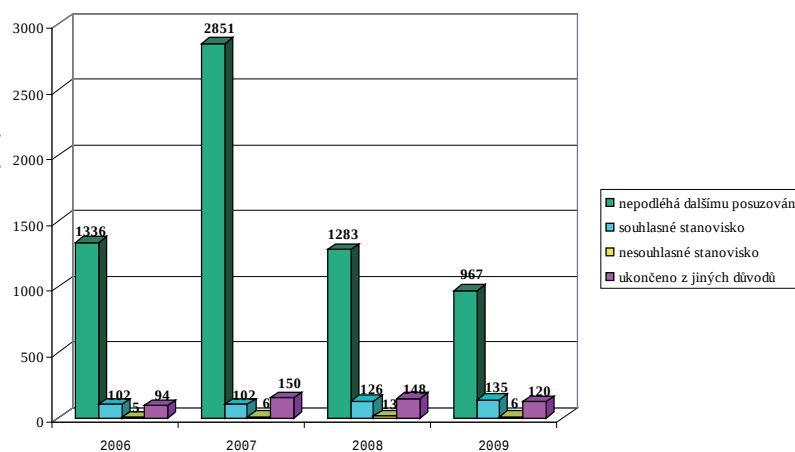
Graf č. 1: Počet oznámení v letech 2002 – 2009 (v roce 2006 včetně tzv. podlimitních záměrů v počtu 665; v roce 2007 včetně tzv. podlimitních záměrů v počtu 1481)

záměry“, tj. záměry nedosahující limitních hodnot uvedených v příloze č. 1 zákona. To se projevilo navýšením počtu předložených oznámení dle § 6 zákona. Jednalo se zejména o tzv. „podlimitní stavby“ spadající do kategorie II, bod 10.15 (např. odběry vod, ČOV, energetická zařízení).

V roce 2007 byl zákon novelizován zákonem č. 216/2007 Sb., kterým bylo posuzování podlimitních záměrů upraveno a snížila se administrativní náročnost posuzování těchto záměrů.

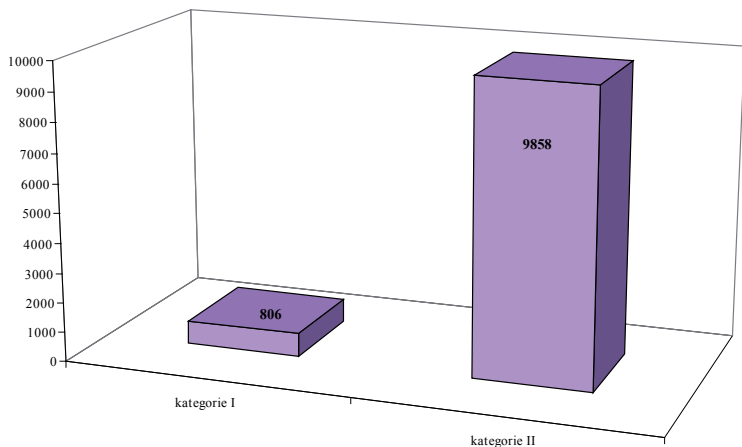
V roce 2007 bylo posouzeno 1174, v roce 2008 3846 a v roce 2009 3306 podlimitních záměrů. V IS EIA je samostatná záložka evidující podlimitní záměry. V současné době (tedy v době přípravy tohoto článku) je jich 9 749.

V grafu č. 2 je uveden způsob ukončení procesů v jednotlivých letech.

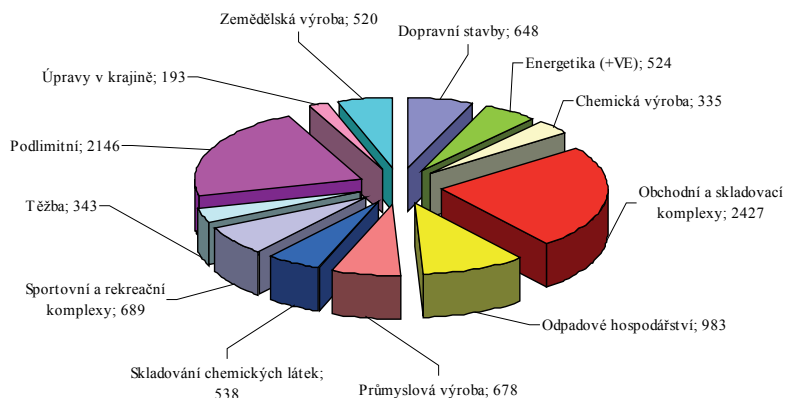
Graf č. 2: Výsledky procesu posuzování v letech 2006 – 2009

V grafu č. 3 je uvedeno členění záměrů dle kategorií. Záměry spadající do kategorie I jsou posuzovány vždy a příslušným úřadem jsou MŽP a OVSS (orgány výkonu státní správy). Záměry spadající do kategorie II se posuzují tehdy, pokud se tak stanoví v zjišťovacím řízení. Příslušným úřadem jsou zde krajské úřady.

Graf č. 3: Členění záměrů dle kategorií v letech 2002 – 2009

Graf 4 znázorňuje členění záměrů dle odvětví.

Graf č. 4: Odvětvové členění

Natura 2000

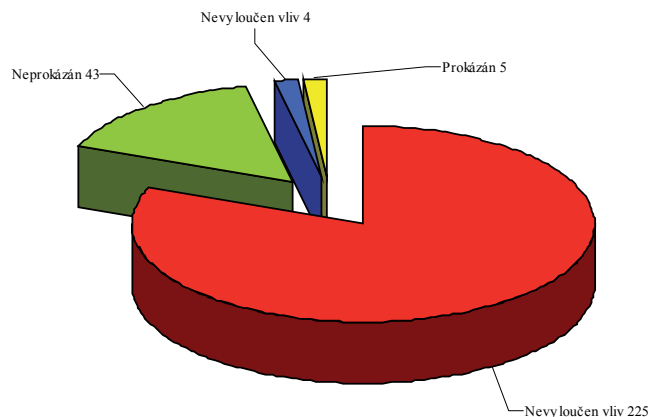
Od roku 2004 je zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění zákona č. 218/2004 Sb. (§ 45i) stanovena povinnost posuzovat záměry také z hlediska hodnocení dopadů na lokality soustavy Natura 2000 (tj. na evropsky významné lokality a ptačí území). Na rozdíl od stanoviska z procesu EIA je závěrečné stanovisko z tohoto procesu závazné.

Při hodnocení vlivů záměru na lokality soustavy Natura 2000 se postupuje podle zákona o EIA, pokud § 45i zákona 114/1992 o ochraně přírody a krajiny nestanoví jiný postup.

Posouzení vlivů na lokality soustavy Natura 2000 pak probíhá současně a ve stejných krocích jako proces EIA. Příslušný úřad posílá dokumenty vzniklé v rámci procesu (oznámení záměru, závěr zjišťovacího řízení, dokumentaci a stanovisko), ve kterých jsou zpracovány také podrobnosti k vlivu na území Natura 2000 navíc také dotčeným orgánům ochrany přírody. Veřejnost se může vyjadřovat také k tomuto možnému vlivu na území Natura 2000. Výsle-

dek hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000 je závazný pro následné schvalování záměrů zejména v územním a stavebním řízení.

Vliv na soustavu Natura 2000 byl prokázán v 5 případech (viz. graf 5). Ve čtyřech záměrech se jednalo o výstavbu větrných elektráren a v jednom případě šlo o odběr podzemních vod.

Graf č. 5: Natura 2000

Mezistátní EIA – příslušným úřadem pro mezistátní posuzování je Ministerstvo životního prostředí. Toto ministerstvo spolupracuje s Ministerstvem zahraničních věcí v souladu s § 11 odst. 2 zákona č. 100/2001 Sb. v platném znění. Záměrů posuzovaných mimo území ČR bylo během let 2003 – 2009 celkem 16.

SEA

Jednotný informační systém SEA (IS SEA) byl vyvinut v roce 2004 a je spravován CENIA. Systém umožňuje sledovat průběh posuzování koncepcí (celostátní úroveň), Zásad územního rozvoje (dále ZUR) - regionální úroveň (od roku 2007), a územních plánů obcí (místní úroveň), do jejichž posuzování vstupuje od roku 2007 stavební zákon.

IS SEA obsahuje kromě vedení evidence o záměrech i přehled posuzovatelů koncepcí za jednotlivé roky, seznam autorizovaných osob pro zpracování koncepce a pro hodnocení vlivů na území Natury 2000.

1. Posuzování koncepcí

Graf č. 6 a 7. znázorňuje počty oznámených koncepcí v jednotlivých letech a výsledky procesu posuzování koncepcí. V průběhu procesu posuzování koncepcí bylo vydáno 1 nesouhlasné stanovisko u záměru Změna č. 1 Plánu rozvoje vodovodů a kanalizací na území Jihočeského kraje - oblast Třeboňská pánev – sever. Důvodem pro neschválení koncepce bylo ovlivnění hydrogeologických poměrů v oblasti.

2. Posuzování ZUR

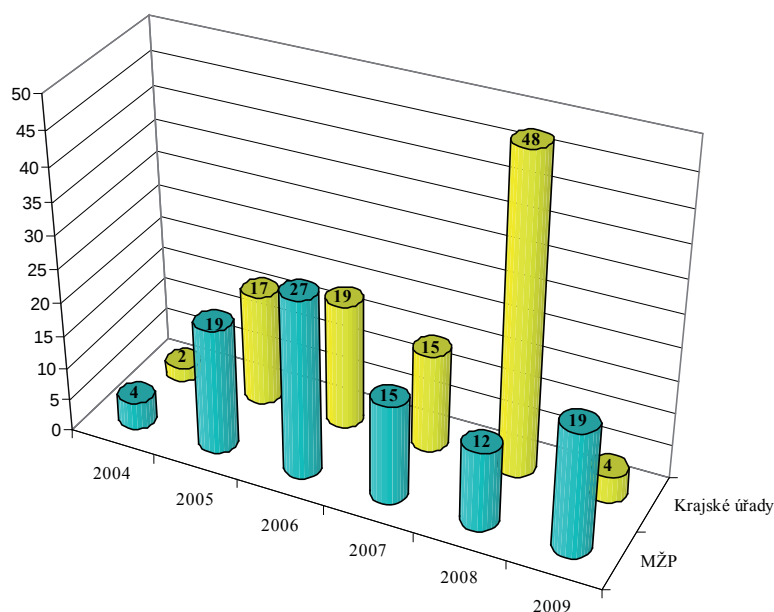
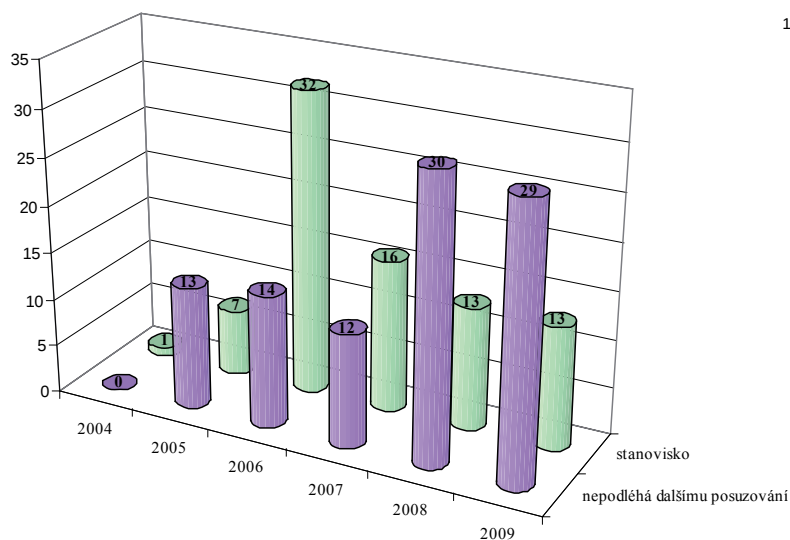
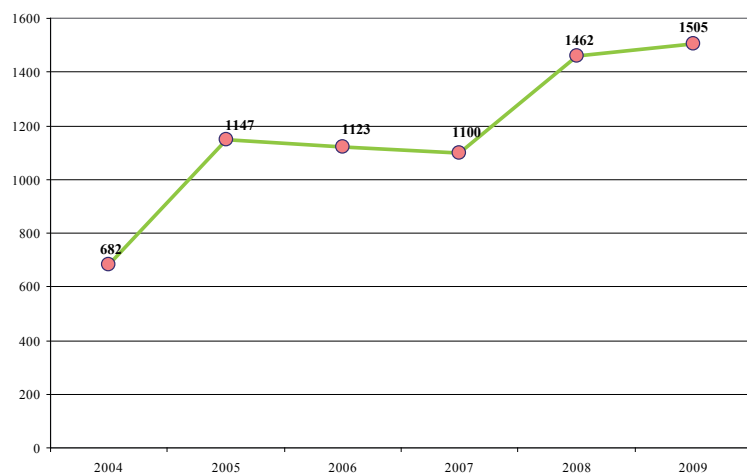
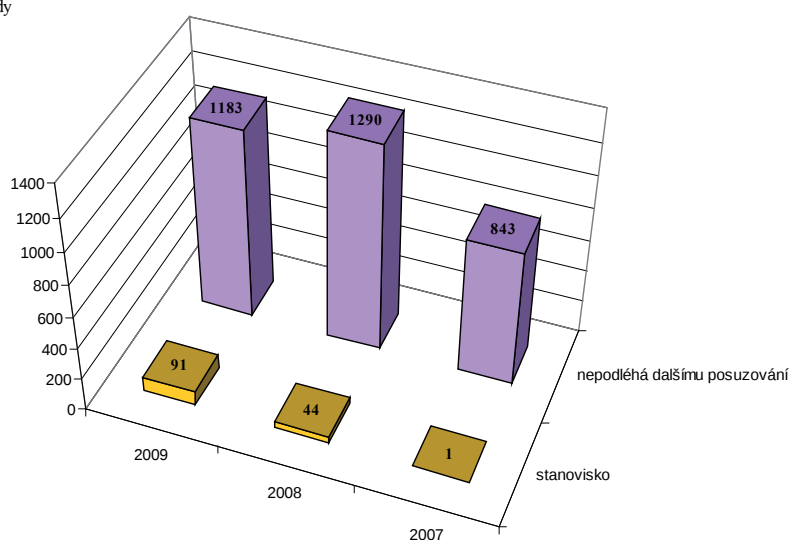
Nahrádily Územně plánovací dokumentace velkých územních celků (ÚPD VÚC) (do roku 2006), posuzují se od 1. 1. 2007. Je jich celkem 15 – pro každý kraj a Politika územního rozvoje, ze které vycházejí. V roce 2007 bylo vydáno 1 souhlasné stanovisko, v roce 2008 3 a v roce 2009 rovněž 3.

3. Posuzování územních plánů obcí

Graf č. 8 znázorňuje počet podaných návrhů zadání v letech 2004 – 2009. Od roku 2007 se při posuzování postupuje podle zákona č. 183/2006 Sb. (stavební zákon). Graf. č. 9 znázorňuje výsledky procesu posuzování územních plánů obcí v letech 2007 – 2009.

Mezistátní posuzování koncepcí

V letech 2006 - 2009 bylo předloženo 17 koncepcí.

Graf č. 6: Počet oznámených koncepcí v letech 2004 - 2009 (rok 2004 od 1.5.)**Graf č. 7:** Výsledky procesu posuzování koncepcí v letech 2004 - 2009 (rok 2004 od 1.5.)**Graf č. 8:** Počet podaných návrhů zadání v letech 2004 - 2009 (rok 2004 od 1.5.)**Graf č. 9:** Výsledky procesu posuzování územních plánů v letech 2007 - 2009

CENIA v souladu s platnou legislativou zajišťuje správu informačních systémů EIA a SEA, aby tyto systémy vyhovovaly požadavkům vyplývajícím z legislativy a aby zároveň poskytovaly cenné informace jak laické tak i odborné veřejnosti.

**RUBRIKA O PROCESECH EIA, SEA A IPPC SE TENTOKRÁT ZAMĚŘÍ
NA PŮSOBNOSTI ZÁKONŮ Č. 100/2001 SB. A Č. 76/2002 SB.**

PŘEDMĚT POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

**JUDr. Libor Dvořák, Ministerstvo životního prostředí,
odbor legislativní**

Zákon č. 100/2001 Sb. se vztahuje na záměry a koncepce, jejichž provedení by mohlo závažně ovlivnit životní prostředí. Mezi záměry patří stavby, činnosti a technologie uvedené v příloze č. 1 k zákonu, koncepcemi jsou pak strategie, politiky, plány nebo programy zpracované nebo zadané orgánem veřejné správy a následně orgánem veřejné správy schvalované nebo ke schválení předkládané.

Co se záměrů týče, jejich seznam uvádí v návaznosti na ustanovení § 4 příloha č. 1 rozdělená do dvou kategorií. V kategorii I jsou záměry posuzované vždy, v celém procesu EIA. V kategorii II jsou záměry, které budou předmětem posuzování tehdy, pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení. Křížek uvedený ve sloupci A nebo sloupci B přílohy č. 1 je vyjádřením toho, který orgán je u konkrétního záměru příslušným úřadem (tj. úřadem, který celý proces zajišťuje a na jeho konci vydává stanovisko) – buď Ministerstvo životního prostředí (A), nebo krajský úřad (B).

Zákon uvádí rovněž pravidla pro posuzování záměrů v případech jejich změn. Nejedná se o změny jakékoli, nýbrž o takové změny, kdy má být významně zvýšena kapacita a rozsah záměru nebo pokud se významně mění jeho technologie, řízení provozu nebo způsob užívání (v případech záměrů uvedených v kategorii I), resp. pokud změna záměru vlastní kapacitou nebo rozsahem dosáhne příslušné limitní hodnoty, je-li uvedena, nebo pokud má být významně zvýšena jeho kapacita a rozsah nebo pokud se významně mění jeho technologie, řízení provozu nebo způsob užívání (v případech záměrů uvedených v kategorii II). Tyto změny podléhají posuzování, pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení. Jen výjimečně je samotná změna záměru předmětem posuzování vždy – konkrétně jde o případy změn záměrů v kategorii I, pokud změna záměru vlastní kapacitou nebo rozsahem dosáhne příslušné limitní hodnoty, je-li uvedena.

Předmětem procesu EIA jsou dále tzv. podlimitní záměry (záměry které nedosahují příslušných limitních hodnot uvedených v příloze č. 1), avšak pouze za podmínky, že se tak stanoví ve zjišťovacím řízení. U podlimitního záměru se však nejprve stanovuje, zda vůbec bude zjišťovacím řízení podléhat.

Předmětem procesu EIA mohou být též další stavby, činnosti a technologie, které podle stanoviska orgánu ochrany přírody vydaného podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny mohou samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti (tzv. lokality Natura 2000). I v tomto případě tyto stavby, činnosti a technologie podléhají posuzování, pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení.

Předmětem posuzování naopak není záměr, popřípadě jeho část, o kterém rozhodne vláda v případě nouzového stavu, stavu ohrožení a válečného stavu, z naléhavých důvodů obrany nebo plnění mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, a v případě, kdy záměr slouží k bezprostřednímu odvrácení důsledků nebo ke zmírnění nepředvídatelné události, která by mohla vážně ohrozit zdraví, bezpečnost, majetek obyvatelstva nebo životní prostředí. I v takových výjimečných případech ale platí některé základní povinnosti uvedené v § 4 odst. 2 (informování veřejnosti a Evropské komise, poskytnutí odpovídajících informací apod.).

Co se koncepcí týče, jsou pravidla pro vymezení předmětu posuzování uvedena v § 10a. Předmětem SEA jsou tak vždy

- koncepce, které stanoví rámec pro budoucí povolení záměrů uvedených v příloze č. 1, zpracovávané v zákonem vyjmenovaných oblastech (zemědělství, lesní hospodářství, myslivost, rybářství, nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, energetika, průmysl, doprava, odpadové hospodářství, telekomunikace, cestovní ruch, územní plánování, regionální rozvoj a životní prostředí včetně ochrany přírody),
- koncepce, u nichž nutnost jejich posouzení, s ohledem na možný vliv na životní prostředí, vyplývá ze zákona o ochraně přírody a krajiny (možné vlivy na lokality Natura 2000), a
- koncepce spolufinancované z prostředků fondů EU.

V případech změn koncepcí a koncepcí, u nichž je dotčené území tvořeno územním obvodem pouze jedné obce, bude SEA probíhat jen tehdy, pokud se tak stanoví ve zjišťovacím řízení.

Nejvýznamnějšími koncepcemi, které jsou předmětem posuzování jsou některé nástroje územního plánování – konkrétně politika územního rozvoje, zásady územního rozvoje a územní plán. Politika územního rozvoje a zásady územního rozvoje podléhají procesu SEA vždy, územní plán za podmínek stanovených stavebním zákonem.

Předmětem posuzování nejsou koncepce zpracovávající pouze pro účely obrany státu, koncepce zpracovávající pro případ mimořádných událostí, při kterých dochází k závažnému a bezprostřednímu ohrožení životního prostředí, zdraví, bezpečnosti nebo majetku osob a dále finanční a rozpočtové koncepce.

PŮSOBNOST ZÁKONA O INTEGROVANÉ PREVENCI

Poznámky k bližšímu vymezení pojmů „zařízení“ a „přímo spojené činnosti“ podle zákona o integrované prevenci

Ing. Jan Slavík, PhD., Ing. Bc. Jan Maršák, PhD.,
Mgr. Eva Bauerová, Ministerstvo životního prostředí,
Odbor integrované prevence a IRZ

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), má svoji působnost ve vztahu k provozovatelům průmyslových a zemědělských činností primárně vymezenou definicí zařízení a přílohou č. 1, kde jsou popsány relevantní činnosti.

Podle § 2 písm. a) zákona se „zařízením“ rozumí:

stacionární technická jednotka, ve které probíhá jedna či více průmyslových činností uvedených v příloze č. 1 k tomuto zákonu, a jakékoli další s tím přímo spojené činnosti, které po technické stránce souvisejí s průmyslovými činnostmi uvedenými v příloze č. 1 k tomuto zákonu probíhajícími v dotčeném místě a mohly by ovlivnit emise a znečištění, nejde-li o stacionární technickou jednotku používanou k výzkumu, vývoji a zkoušení nových výrobků a procesů; za zařízení se považuje i stacionární technická jednotka neuvedená v příloze č. 1 k tomuto zákonu, jestliže provozovatel zařízení pro ni požádá o vydání integrovaného povolení.

Z definice zařízení vyplývá, že musí být správně identifikována nejen činnost uvedená v příloze č. 1 zákona, ale rovněž přímo spojené činnosti. Pokud nejsou dostatečně vymezeny přímo spojené činnosti, není naplněn účel IPPC – tzn. integrované a komplexní posouzení vlivu zařízení na životní prostředí.

1.1.1 Zařízení

Zákon definuje zařízení jako **technickou jednotku**, tj. jednotku (entitu, objekt) tvořenou jednou nebo více společně funkčními komponentami umožňující provozování. Technická jednotka je speciálně navržena k provozování vyjmenovaných činností a přímo spojených činností nebo v případě jiného původního určení upravena za účelem plnění požadovaných funkcí. Součástí technické jednotky jsou veškeré technické náležitosti a vybavení potřebné k provozu zařízení (stavby, konstrukce, stroje, zařízení atd.).

Zařízení musí být jako celek **stacionární**, tj. zpravidla pevně spojené se zemí, resp. nelze ho běžně přesunout (k přesunu by byla např. nutná významná technická a administrativní opatření). Z integrovaného povolování ovšem nejsou vyloučeny činnosti zahrnující pohyb prováděné v rámci zařízení (přesuny materiálů pásovými dopravníky, nákladními automobily apod.). Pro účely zákona je rovněž třeba považovat za stacionární zařízení technické jednotky, které lze teoreticky přesunout, nicméně svému účelu slouží na jednom místě po významnou dobu (měsíce, roky), tj. nejsou často plánovitě přesunovány z místa na místo.

Přímo spojené činnosti

Přímo spojené činnosti jsou činnosti po technické stránce související s hlavní činností v dotčeném místě, které mohou mít vliv na emise a znečištění. K jednotce zahrnující činnost podle přílohy č. 1 zákona se tedy přiřadí všechny ty části zařízení, které spolu **prostorově, provozně-technicky a prostřednictvím materiálových toků souvisejí** a dále činnosti, které nejsou vázány na konkrétní jednotku (část zařízení), přesto však s provozem zařízení souvisejí a ovlivňují emise (příkladem jsou různé přesuny materiálů, vnitropodniková doprava, úklid komunikací a manipulačních ploch). Přímo spojené činnosti souvisí s účelem hlavní činnosti, typicky jsou to pomocné činnosti sloužící hlavní činnosti (např. skladování vstupních surovin, pomocných látek), které by na daném místě nebyly provozovány bez přítomnosti hlavní činnosti. Vliv na emise a znečištění mohou mít přímo spojené činnosti samostatně nebo v interakci s hlavní povolenou činností.

Vždy se v povolovacím řízení posuzuje **konkrétní místo a situace zařízení v lokalitě**, nikoli teoretické možnosti provozu (např. že výroba může být za určitých okolností provozována bez určitého technologického procesu).

Dotčené místo

Dotčené místo je třeba chápat zejména jako **geografickou polohu zařízení**. Otázka vlastnictví pozemků není v tomto případě relevantní (provozovatel může mít pozemky nebo technické jednotky pronajaty). Rovněž přítomnost plotu, zdi, areálové komunikace nebo jiné překážky neznačí automaticky hranice dotčeného místa (zařízení), rozhodující je vzájemná technická, funkční a materiálová provázanost jednotek a činností tvořících jako celek jedno zařízení.

1.1.2 Příloha č. 1 zákona o integrované prevenci

V případě, že je provozována některá z činností (případně několik činností), zařízení jako celek spadá pod režim zákona o integrované prevenci. V příloze se u většiny činností uvádí prahová hodnota. Za účelem porovnání konkrétního zařízení s touto prahovou hodnotou je nutné sečíst všechny kapacity u vymezené činnosti v celém zařízení. Tyto kapacity vycházejí z projektovaných hodnot, tedy takových kapacit, na kterých je možné zařízení teoreticky provozovat. Aktuální množství produkce i např. dlouhodobé průměry nejsou relevantní (pokud není uvedeno jinak).

U vymezených činností se tento obecně platný princip neaplikuje a je to v příloze č. 1 výslovně uvedeno. Konkrétně se jedná o úpravu a zpracování za účelem výroby potravin nebo krmiv z rostlinných surovin a zařízení na úpravu a zpracování mléka. U některých dalších činností není prahová hodnota uvedena vůbec, např. u chemického průmyslu. V tomto případě je zařazení podmíněno výrobou dané substance v průmyslovém měřítku (tj. provozovaná za účelem zisku, nikoliv např. v rámci laboratorního experimentu).

1.1.3 Výjimky

Z působnosti zákona jsou vyjmuty pouze takové jednotky, které slouží jen k výzkumu, vývoji a zkoušení nových výrobků a procesů (tj. nebudou sloužit k výrobě za účelem dosahování zisku, ale pouze a výlučně k získání nových znalostí a dovedností). Zkušební provoz průmyslového zařízení, kdy je technologie určena k běžné výrobě po určitou dobu provozována za zvláštních podmínek (např. specifického monitoringu, dílčích technologických podmínek a vyhodnocování vstupů a výstupů) nelze považovat za výzkum, vývoj nebo zkoušení nových výrobků ve smyslu zákona. Dále pod zákon nespadá problematika radiaktivních látek a nakládání s geneticky modifikovanými organismy.

Zákon lze aplikovat i v případě, že není žádná činnost uvedená v příloze č. 1 provozována, případně pokud se jedná o výzkumné či jiné zařízení, které je z působnosti vyjmuté. Podmínkou tohoto postupu je, že provozovatel si zažádá dobrovolně o integrované povolení a projde standardním povolovacím procesem. Po vydání povolení je jeho podmínkami vázán stejně, jako ostatní provozovatelé.

V případě pochybností, zda daná činnost spadá pod působnost zákona o integrované prevenci či nikoliv je vhodným postupem obrátit se na odbor integrované prevence a IRZ Ministerstva životního prostředí s žádostí o stanovisko k příslušné činnosti. Nezbytné je poskytnutí dostatečných technických podkladů (popis technologie a jednotlivých procesů, vstupní suroviny, výstupní produkty, emisní a odpadní toky atd.)

ZAMĚŘENÍ ČASOPISU

Časopis je zaměřen na problematiku technické ochrany životního prostředí ve vztahu k posuzování vlivů na životní prostředí, strategickému posuzování a integrované prevenci a omezování znečištění včetně zaměření na jednotlivé složky životního prostředí a ochranu veřejného zdraví.

INSTRUKCE PRO AUTORY

Název (Times New Roman, tučně, velikost písma 14)

BIOPLYN – ZDROJ ENERGIE NEBO EKOLOGICKÝCH PROBLÉMŮ

Zdeněk Pastorek

vynechat řádek, adresa autora, kontakt (Times New Roman, kurzíva, velikost písma 12)

Ing. Zdeněk Pastorek, CSc.

Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i.,

Praha 6 – Ruzyně

e-mail: zdenek.pastorek@vuzt.cz

Abstrakt

vynechat řádek, v anglickém jazyce (Times New Roman, velikost písma 10, max. 10 řádků) neformátovat text

Klíčová slova: (Times New Roman, kurzíva, max. počet 7)

Úvod

Metodika

Analýza

Dosažené výsledky

Doporučení a závěr

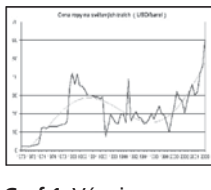
Použitá literatura (Times New Roman, velikost písma 12), seřadit podle abecedy

ŘÍHA, J. Regionální operační programy, nejistoty a rizika. In: Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva, roč. VI, č. 1, s. 21–23. ISSN 1213-7057. URL: <http://www.mvcr.cz/casopisy/112/2007/leden/index.html>

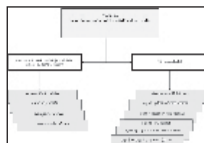
Obr., Graf, Foto, Tab.

Foto 1: Zemědělská bioplynová stanice Trhový Štěpánov

Graf 1: Vývoj cen ropy (podle údajů Eurostatu)

Obr. 1: Rozdělení druhů biomasy jako zdroje energie a průmyslových surovin

Zdroj	Celková roční emise amoniaku
Velký zdroj znečišťování	nad 5 t NH ₃ . rok ⁻¹
Střední zdroj znečišťování	5 – 10 t NH ₃ . rok ⁻¹
Malý zdroj znečišťování	do 5 t NH ₃ . rok ⁻¹

Tab. 2: Nový způsob kategorizace zemědělských zdrojů (Zdroj: nařízení vlády č. 615/2006 Sb.)

Příklady citací:

Monografická publikace

KOSEK, Jiří. Html – tvorba dokonalých stránek: podrobný průvodce. Ilustroval Ondřej Tůma. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0. Kapitola 12, Kaskádové styly dokumentu, s. 177–199.

Části a stati v monografiích

Kapitoly v knize – jeden autor

KOSEK, J. Html – tvorba dokonalých stránek: podrobný průvodce. Ilustroval Ondřej Tůma. 1. vyd. Praha: Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0. Kapitola 12, Kaskádové styly dokumentu, s. 177–199.

Kapitoly v knize – různí autoři

TOMAN, M. – KREJČÍ, J. Imunita proti infekci. In Veterinární imunologie. 1. vyd. Praha: Grada, 2000. Kapitola 4, s. 153–229.

Příspěvek ve sborníku

URBAN, Rudolf. Možné přístupy k objektivizaci výdajů v resortu obrany. In Objektivizace výdajů z veřejných rozpočtů. Sborník referátů z teoretického semináře pořádaného katedrou veřejné ekonomie EDF MU v Brně ve spolupráci s Asociací veřejné ekonomie. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Ekonomicko správní fakulta. Katedra veřejné ekonomie, 1997. Část 4. Obrana a životní prostředí. s. 265–271.

Seriálová publikace

CHIP: magazín informačních technologií. Praha: Vogel, 1990–. ISSN 1210-0684.

Články v seriálových publikacích

VAN DER VET, P. E. – MARS, N. J. I. Condocet query engine: an engine for coordinated index terms. Journal of the American society for information science, May 1999, vol. 42, no. 6, s. 485–492.

Elektronické zdroje

V případě elektronických zdrojů je třeba uvést také povinné údaje:

Druh média (nosiče) – u online seriálu, programu a databázi. Podle normy ISO 690-2e by tento údaj měl být i u všech dalších online zdrojů (www stránka, dokumentu na FTP apod.)

[online]

[CD-ROM]

[disketa 3,5"]

Přístup ke zdroji – u všech on-line dokumentu povinný údaj.

URL <<http://www.willey.com>>

<<http://www.willey.com>>

Dostupné z: <http://www.willey.com>